БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 158 (8065)
ИЮЛИИН 6
ПЯТНИЦА
1956 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Энэ колхозһоо жэшээ абагты

Зунай сагай зүлгэ ногоон дээрэ адуу малаа бэлшээжэ, атар тарган болгохо, үдэртөө үнеэн бүриһөө пүүд, хахад пүүд һү һааха гэжэ шиидэһэн республикымнай малшадай дунда социалистическэ мүрысөөн хүсэтэйгөөр дэлгэрэнхэй. Энэ мүрысөөндэ **Прибайкальска аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой малшад түрүү зэргэдэ ябана. Тэдэнэр июнь һарада бүхы колхозоороо гол түлэб нютагай үүлтэрэй 214 үнеэн бүриһөө үдэртөө дунда зэргээр хахад пүүд һү һаагаа. Тиихэдэ һүүлэй үдэрнүүдтэ үнеэн бүриһөө үдэртөө 10 литр һү һаадаг болоржо байна.**

Манай газетын мүнөөдэрэй номерто энэ колхозойхид хайшан гэжэ үнеэдэйнгээ һү шэмые дээшэлүүлхын хойноһоо оролдожо байһан тухайгаа тодорхойгоор бэшэбэ. Тэрээн дээрэһээ харахада тус колхозой арга боломжонь республикын бусад колхозуудһаа юугээрээшье үлүү бэшэ. Харин адуу малайнь бэлшээри тон бага, схэнхидээ хүбшэ газарта юм. Һүүлиин 2—3 жэлэй туршада энэ колхозой правлени болон партийна эхин организаци адуу малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулһан байна.

Түбхын түрүүндэ **колхозой түрүүлэгшэ Яков Петрович Соколов** ехэхэн оролдолго гаргаа. Энэ нүхэрнай түрүүндээ Улан-Удэ городто зооветинститудай һуралсалай ажахые даажа байдаг байгаа. Тиигээд 1953 ондо һайн дураараа хүдөө гаража, Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн боложо ороходонь, тэндэхи колхозниигуд Яков Петровичые түрүүлэгшээр һунгаа һэн. Тэрэ үедэ колхозой малажалһаа олзо доход тон бага ородог, үнеэдынь үбэлдөө ехээр турадаг, тиимэһээ зундаашье бииратай һү гарадаггүй байгаа.

Яков Петрович хоёр жэлэй туршада һүнэй товарна фермынгээ хүдэлмэрине эмхи гуримтай болгохын түлөө оролдоо. Тэрэнэй үрэ дүн харагдажа, жэл ерэхэ бүри 100 мянган литр һү ехээр абадаг болобо. Нёдондо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1600 литр һү һааһан байгаа һаа, мүнөө жэл 2000 литр һү һааха гэһэн уялга абанхай. **Үнгэрһэн 9 һарын туршада үнеэн бүриһөө 1100-гаад литр һүн һаагдаа.** Тэрэниинь эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ абажа харахада 47,5 литр һүн хүртэнэ.

Иимэ амжалта энэ колхоз хайшан гэжэ түйлааб гэхэдэ, нэн түрүүн малай эдеэлүүлгэ, харууһалгые эрид һайжаруулаа. Үбэлдөө бүхы үнеэдээ типовой байрада оруулжа, уяанда байлгаад, һайнаар эдеэлүүлдэг, концентрат болон силос элбэгээр үгэдэг һэн. Тэрэнэйнь ашаар үнеэдынь үбэлдөөшье һү ехээр үгэдэг, бэлшээридэшье гарахадаа шадал һайнтай байгаа.

Мүнөө зунай бэлшээриин үедэ үнеэдээ һайнаар адуулхаһаа гадна, нэмэлтэ ногоон тэжээл болон концентрат үгэлсэнэ. Энэ хэрэгтэ зорюулжа, фермэ шадараа 62 гектарта хара таряа, 25 гектар наран сэсэг, 30 гектар овёстой холиһон горох тариһан байгаа. Июниин хорёодһоо хара таряанай ногоо үнеэдтээ үгэжэ эхилһэн байна. Тиихэдэ **үнеэн бүридэө үдэртөө 30 гаран килограмм нэмэлтэ ногоон тэжээл** хүртэнэ. Һүүлэй үедэ хара тараан ехээр ургажа залаатай болоходонь үнеэд дурагүйгөөр эдидэг болоо, тиихэдэнь тэрэнээ дабһатай уһаар сүршэжэ үгэнэ. Амга оруулагдаһан тиимэ тэжээлые үнеэд дуратайгаар эдинэ ха юм. Һаяар овёстой холиһон горохын ногоогоор үнеэдээ эдеэлүүлхэнь, энэнь бүри амтатай, шэмэ ехэтэй бшуу. Һүүлээрнь наран сэсэг, кукуруза сабшажа эдюулхэ байна. Тэрэнэй хажуугаар **литр һүн бүхэндэ 300 грамм концентрат үгтэнэ.** Концентрадынь—хоёрдохи һаалгын урда тээ, нэмэлтэ ногоон тэжээлынь үдэшэлэн үгтэдэг.

Гадна, һүнэй-товарна фермэнүүдтэ үдэрэй гурим наринаар сахигдажа, ажалай журам хэншье эбдэхэеэ болинхой. Үүрэй сайхаһаа эхилээд, үдэшын харанхы болотор фермэ дээрэ хүдэлмэриин эршэ хүсэн сусардаггүй. Һаалишад үнеэгээ һаадаг, малайнгаа байрые сэбэрлэдэг, нэмэлтэ ногоон тэжээлээ сабшажа асардаг, концентрадаа бэлэдхэдэг, мүн фермэ шадар тариһан кукурузынгаа хойноһоо харууһалдаг байха юм.

Энэ колхоздо хүдэлдэг һаалишад бултадаа шадамар бэрхэнүүд, солбон хүхюунүүд. **Ксения Перова, Валентина Астраханцева, Анна Викторова, Прасковья Тырина, Варвара Юй-Кян, Зинаида Тырина** болон бусад 9 һарын туршада үнеэн бүриһөөн мянга холо гаран литр һү һаажа, мүнөө үдэртөө 10 гаран литр һү һаадаг болонхой.

Һаалишадай ажалынь һайнаар түлэгдэдэг. Олохон һаалишадынь жэлдээ мянга гаран ажалта үдэр олоно. Тэрээндээ һара бүри аванс абадаг, мүн үнеэн бүриһөө һарадаа 150 литр һү һаагаа һаа, литр бүридэнь 10 мүнгэ нэмэлтэ түлбэри гэхэ гү, али шан абадаг. Май һарада тиимэ шагналда дүрбэн һаалишан хүртөө һаа, июнь һарын дүнгөөр бүри олон һаалишан шан абаха юм. Юуб гэхэдэ июнь һарада бүхы колхозоороо үнеэн бүриһөө 240-өөд литр һү һааһан байна ха юм. Һаалишадай түйлаһан амжалтада **мал адуулагша Федор Савельевич Чумаковой** үүргэ угаа ехэ. Арба гаран жэлдэ энэ хүдэлмэридэ ябажа олоһон баян дүй дүршэлөө, бүхы хүсэ шадалаа Федор Савельевич малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ зорюулна.

Колхозой зоотехник **Леонид Васильевич Минеев, фермые даагша Ефим Никитович Алемасов** гэгшэдэй үүргэнь мүн лэ ехэ. Тэдэнэр һаалишад, малшадай урма зоригые хододоо бадаруулжа, тэдэнэй хүдэлмэридэ бодото туһаламжа хүргэжэ ябадаг.

Нүхэд малшад, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд! Хрущевой нэрэмжэтэ колхозһоо жэшээ абажа, үнеэдэйнгээ һү шэмые эрид дээшэлүүлээ, үдэртөө үнеэн бүриһөө пүүд, хахад пүүд һү һаадаг болое.

Бүхэсоюзна промышленна выставкые миллион хүн хараба

Бүхэсоюзна промышленна выставкын нээгдэһэн үдэрһөө хойшо нэгэ һара үнгэрбэ. Энэ үе соо выставкые аяар миллион үлүүтэй хүн хараа.

Тэрэ выставкэ дээрэ Москва шадарай городуудһаа, мүн тэрэшэлэн хүршэ областьнуудһаа ерэһэн хүдэлмэришэдтэй, технигүүд болон инженернүүдтэй уулзахада болохо байна. Тэндэ Мосбасай горнягууд, Коломнын, Подольскын машина бүтээгшэд, Орехово-Зуевай бүд нэхэгшэд, Калугын, Тулын, Ярославлиин болон бусад городуудай предприятинуудай хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд ерээд ошоо.

Хилын саанахи олон тоото делегацинууд манай ороной индустриальна хүсэ шадалые харуулһан экспонатнуудтай танилсаа.

Тэндэ эрдэмтэдэй болон инженернүүдэй лекцинүүд, үйлэдбэриин новаторнуудай уулзалганууд эмхидхэгдэнэ. Зургаадахи табанжэлдэ үйлэдбэрие комплексноор механизацилха ба автоматизацилха тухай, атомай хүсые арадай ажахыда хэрэглэхэ тухай гэхэ мэтын лекцинүүд болоо. Лекциин хэгдэхэ үедэ научно-техническэ фильмнүүд харуулагдана.

Выставкэдэ ерэгшэдтэ зорюулан манай промышленностиин техническэ хүгжэлтэ тухай тусхай радиодамжуулганууд эмхидхэгдэнэ.

(ТАСС).

Казахстанда 19 миллион гектар шэнэ газар хахалагдаба

АЛМА-АТА, июлиин 3, (ТАСС). Казахстанай колхозууд, МТС-үүд болон совхозууд 1956 ондо шэнэ ба боро газар хахалха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэбэ. 1954, 1955 онуудта хахалагдаһан 18 миллион гектар шэнэ газарһаа гадна, үшөө 1.555 мянган гектар газар хахалагдаа. Тиихэ зуураа колхозууд энэ жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргэбэ.

Тиимэ болохолоороо, республика дотор шэнэ газар ехээр хахалжа эхилһэнһээ хойшо 19,5 миллион гектар шэнэ газар хахалагдаад байна.

Казахстанда ашаглагдажа байгаа шэнэ газарта ороохо тариан, гол түлэбтөө шэниисэ хаа хаанагүй һайнаар ургажа байна.

Ленинэй агууехэ туг доро улам нягтаар жагсая

КИЕВ, июлиин 3. (ТАСС). «Ганса нэгэн хүндэ шүтэн һүгэдэлгэ ба тэрэнэй хойшолонгуудые усадхан зайсуулха тухай» КПСС-эй Центральна Комтедэй тогтоолые Украинын столицын ажалшад айхабтар халуунаар һайшаан угтаба. Мүнөөдэр городой предприятинууд ба эмхи зургаануудаар энэ түүхэтэ документые уншалга боложо байна. Политическэ ба теоретическэ талаараа энэ тогтоолой айхабтар ехэ удхашанартай байһан тухай эдэбхитэй хөөрэлдөөнүүд болоно.

«Ленинская кузница» гэжэ судно барилгын завод. Үдын забһарлалга болобо гэжэ дохёо үгтэһэнэй һүүлээр хүн зон бултадаа агитаторнуудаа тойробо. Центральна Комитедэй тогтоол тушаа хүн бүхэн өөрынгөө һанамжые хэлэхэ дуратай.

— КПСС-эй XX съездын һүүлээр манай заводой коллектив зохёохы үүсхэл оролдолго ехэтэйгээр, бүри эршэмтэйгээр ажаллажа байна, — гэжэ механическа цехын слесарь Г. П. Журавель хэлэбэ. — Коммунизм байгуулха талаар саашанхи тэмсэлэймнай тодорхой программые парти зохёожо үгөө. Коммунистическэ партиин сэсэн мэргэн политикын ашаар манай арад зон айхабтар ехэ амжалта туйлаа гэжэ бидэнэр мэдэнэбди. Ганса нэгэн хүндэ шүтэн һүгэдэхэ ябадалые ба тэрээнһээ гараһан хойшолонгуудые усадхан зайсуулха тухай манай партиин ЦК-гэй тогтоолые бүримүһэн һайшаанабди. Тиихэ зуураа, США-гэй ба бусад зарим гүрэнүүдэй хархис бүлэгөөрхидэй тараадаг худал хуурмаг үгэнүүдые эрид шууд буруушаанабди. Марксизм-ленинизмын агууехэ сурталда хирэ тооһо халдааха гэһэн ямаршье һэдэлгэнүүд ходо-доо урагшагүй байхал.

«Красный экскаватор» заводто КПСС-эй ЦК-гэй тогтоол мүн лэ айхабтар эдэбхитэйгээр зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Түрэл партидаа эгигэнэбди

СТАЛИНГРАД, июлиин 4. (ТАСС). «Красный Октябрь» заводой мартеновскэ цехүүд болон үйлэдбэриин бригадануудта КПСС-эй ЦК-гэй тогтоол олоороо уншана, зүбшэн хэлсэнэ. Хоёрдохи цехын улаан булан соо хоёр халаанай булад хайлуулагшад, тэдэнэй туһалагшанар болон пеэшэнгүүдэй машинистнууд суглараад, энэ тогтоол тухай хөөрэлдэхэ зуураа, манай парти ленинизмые, социализм ба коммунизмын хэрэгые наринаар сахин хамгаална гээд нэгэн дуугаар мэдүүлбэд.

КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолые коммунистнуудтай хамта партийнабэшэ ажалшад зүбшэн хэлсэнэ.

Булад хайлуулагшын туһалагша партийнабэшэ нүхэр И. Ильясов иигэжэ хөөрэбэ:

— Советскэ засагые худал хуурмагаар хардагшадта, шпионууд болон һүйдхэгшэдтэ манай дайсад мүнгэ гамнангүй түлэнэ. Энэ хэрэгтэ гаргаһан 100 миллион долларынь багадаад, үшөө 25 миллион доллар нэмэжэ һомолбо. Теэд энэнь дэмы хооһоор һалхинда хаягдаһан мүнгэн гээшэ гэжэ тогтоол соо тон зүб заагдана.

Сталинградай ажалшад КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолые халуунаар һайшаана.

Манай партиин хүсэтэй байһанай элитэ гэршэ

ТБИЛИСИ, июлиин 4. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолые предприятинуудта, эмхи зургаануудта уншана, тэрээгээр хөөрэлдөө үнгэргэнэ. КПСС-эй XX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүд олониитын эдэбхи үүсхээ, Центральна Комитедэй үүсхэлээр ганса нэгэн хүндэ шүтэн һүгэдэлгые зоримгойгоор, эрид шууд шүүмжэлгые манай бүхы парти болон советскэ арад һайшаагаа гэжэ хөөрэлдөөндэ хабаадагшад хэлэнэ.

Кировэй нэрэмжэтэ станкобүтээлгын заводто үдын хоололгын забһарта КПСС-эй ЦК-гэй тогтоол уншагдаа. Тэндэ байгшадай һанал бодолые харуулан түрүү строгальщик коммунист Бугдан Читайшвили иигэжэ хэлээ:

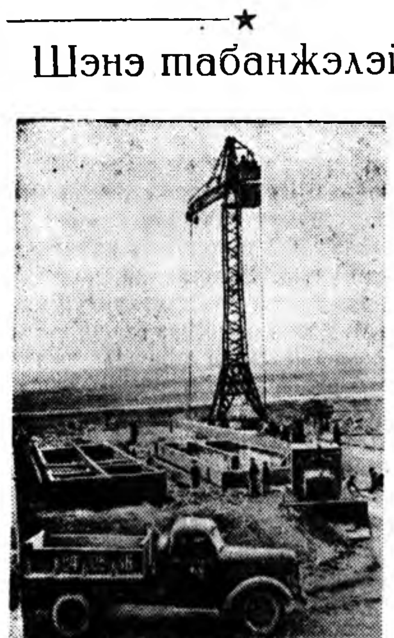
— Манай партиин хүсэтэй, ленинскэ эрид сэхэ, бата нэгэдэлтэй ба нягта жагсаалтай байһыень КПСС-эй ЦК-гэй энэ шиидхэбэри гэршэлнэ. Ганса нэгэ хүндэ һүгэдэн шүтэлгые ба тэрэнэй хойшолонгуудые усадхан зайсуулга советскэ гүрэнэй саашадаа бэхижэхэдэ, социалистическэ демократиин һалбаран хүгжэхэдэ туһалхань дамжаггүй. Советскэ арадые коммунистическэ байгуулалтын шэнэ илалтануудта бата найдамтайгаар хүтэлбэрилжэ ябаһан манай түрэл коммунистическэ партиие ба тэрэнэй Центральна Комитедые тойрон бидэнэр бүри батаар жагсанабди.

Партиин политикые халуунаар дэмжэнэ

Улан-Удын механизированно шэлэй заводой түлишын цехын партийна группын суглаан дээрэ «Ганса нэгэн хүндэ шүтэн һүгэдэлгэ ба тэрэнэй хойшолонгуудые усадхан зайсуулха тушаа» КПСС-эй ЦК-гэй тогтоол уншажа танилсаад, энэ тогтоолые коммунистнууд бүримүһэн һайшааба.

Тус заводой машинно-ванно цехын агитатор инженер нүхэр Маратканова КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоолые халаанай һүүлээр хүдэлмэришэдтэ уншажа үгөө. Цехын коммунистнууд, партийнабэшэ хүдэлмэришэд партиин Центральна Комитедэй энэ тогтоол манай советскэ байгуулалтые улам бэхижүүлхэдэ, манай парти арад хоёрой нэгэдэлые бүри батадхахада бүри ехээр туһалха гэжэ нэгэн дуугаар мэдүүлнэ.

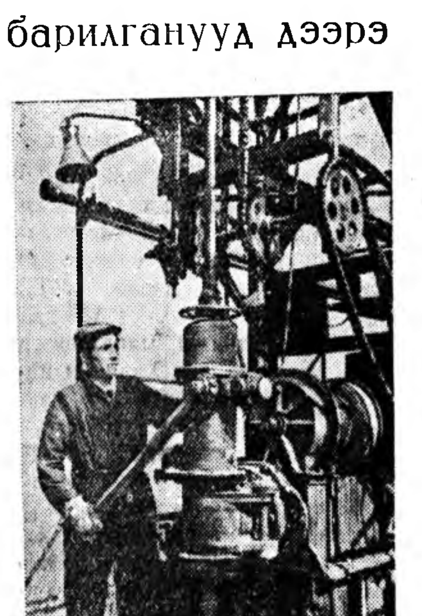
Шэнэ табанжэлэй барилганууд дээрэ

Азербайджанска ССР. Зургаадахи табанжэл соо Кировабад шадар алюмини абахын тулада алунитын ехэ уурхайнууд ашаглагдаха юм. Энээниие болбосоруулхын тулада тусгаар завод баригдаха. Сумгаитска алюминиин завод болон ороной бусад үнгэтэ металлургиин предприятинууд эндэһээ сырьё абадаг байха. «Кировабад» алюминстрой» трест энэ заводые бариха юм. Мүнөө барилгын хүдэлмэри эхилэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түмэр бетонно материалай цехын барилгын талмай.

ТАСС-эй фотохронико.

Омск-Иркутск хоёрые холбохо нефтепровод барилга шадар красноярска хизаарта нефть болбосоруулгын завод баригдаха. Барилга хэгдэхэ райондо мүнөө шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэгдэжэ байна.

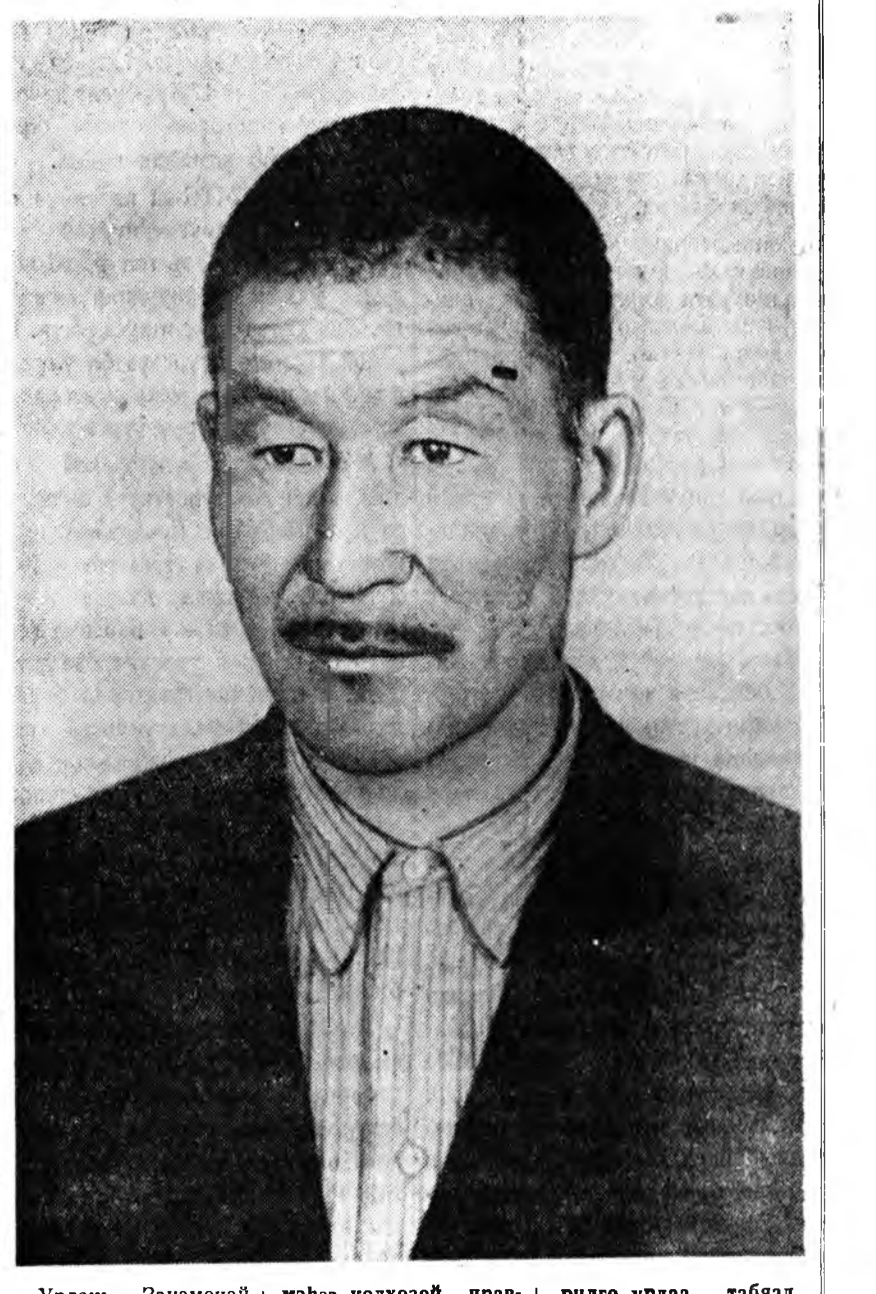
«Фундаметпроект» гэжэ бүхэсоюзна институдай шэнжэлэлгын красноярска гурбадахи парти эндэ хүдэлжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: буровой мастер Н. И. Шетинин «ЗИВ-150» самоходно буровой түхеэрэлгэ хүдэлгэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Манай түрүүшүүл

Мал адуулагша Даша Лыгденов

Урдань Закаменай аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхоздо жэлдэ үнеэн бүриһөө арайхан гэжэ 300 — 400 литр һүн һаагдадаг байгаа.

Харин һүүлэй жэлнүүдтэ эндэ һүн ехээр һаагдадаг боложо байна. Үнеэдэй харууһалга, эдеэлүүлгые һайжаруулха хэрэгтэ ехэ анхарал табигдана. Эндэ үнеэд үбэл, зунгүй хододоо бэлшээридэ ябуулагдадаг. Энэ хэрэгтэ мал адуулагшадай үүргэ тон ехэ. Тэдэнэрэй үнеэдые ямараар адуулһанһаа һү һаалга гол түлэб дулдыдадаг юм. Тиимэһээ колхозой правлени мал адуулагшадаар дүй дүршэлтэй, оролдосотойгоор ажалладаг хүнүүдые табидаг байна.

Олон жэлэй дүй дүршэлтэй мал адуулагша Даша Тугутович Лыгденов колхозойнгоо 100 үнеэтэй һаалиин нэгэ гүүртэдэ хүдэлмэрилдэг. Ажахын жэлэй эхилһэнһээ хойшо үнгэрэгшэ 9 һара соо гүүртын нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 800 гаран литр һүн һаагдаа. Зунай үлөөшэ гурбан һара соо үнеэн бүриһөө адагынь 600 литр һү һааха зорилго урдаа табяад, эндэхи һаалишад мал адуулагша Даша Тугутовичтайгаа хамта хүсэ шадалаа гамнангүй оролдожо байна.

Мүнөө үнеэд зунай бэлшээридэ гараад, гүүртэдэ һү һаалга удэр ерэхэ бүри дээшэлжэ байнхай. Даша Тугутович гүүртынгээ үнеэдые үглөө, үдэшын һэрюундэ, мүн һүниндоо бэлшээжэ, һайнаар садхаана. Бэлшээриингээ газарнуудые тэрэ хододоо һэлгүүлжэ хэрэглэдэг.

Фотонь А. Мантаевай. Текстнь Ц. Цыренжаповай.

Гүрэндэ мяха, һү, нооһо тушааха хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ тухай 1956 оной июлиин 1-нэй мэдээн

(Хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	мяха,	һү	ноoһон	Аймагууд	мяха,	һү	ноoһон
Байкало-Кударын	74,3	137,3	151,9	Кяхтын	76,2	114,7	117,1
Баргажанай	56,1	83,9	106,6	Мухаршэбэрэй	35,5	81,2	101,5
Бичурын	45,4	71,2	125,7	Ахын	1,9	125,1	101,6
Зэдын	75,8	114,1	103,9	Прибайкальска	65,3	142,2	86,7
Яруунын	80,7	88,8	66,3	Сэлэнгын	71,0	89,2	116,5
Заиграйн	37,8	89,4	108,8	Тарбагатайн	68,7	115,5	100,8
Закаменай	92,7	155,2	176,8	Ториин	32,5	89,4	146,2
Иволгын	51,3	105,3	110,3	Түнхэнэй	88,5	155,7	200,9
Кабанскын	104,4	146,4	104,6	Хориин	72,0	99,3	118,4
Хэжэнгын	50,3	97,7	105,8	Баунтын	—	168,3	—
Кударын	93,2	149,7	166;1	Хойто-Байгалай	—	124,6	—
Курумканай	68,6	83,3	99,2				

Набша намаа һайн тэжээл

Сэлэнгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ артелиин правлени, партийна, комсомольско организацинуудай набша намаа бэлдэхэ тушаа хэмжээ абаһанай ашаар гурбан бригада эмхидхэгдэбэ. Мүнөө дээрээ сабшалангай ногоон мушаг байна. Тиимэһээ мүнөөнһөө эхилээд намар болотор хэдэн мянгаад центнер бургааһа, уляаһанай намаа бэлдэжэ болохо байна. Энээнһээ урда жэлнүүдтэ манай колхоз набша намаа суглуулха гээшые тоодоггүй гэхэ гү, али малдаа үбэлэй сагта набшаһа эдюулхэ дүршэл багатай байһан юм. Энэ жэлдэ тусхай шарга дээрэ соможо, үбэл болоходо хүдэлгэнгүйгөөр шаргатайнь тракторай хойноһоо шагтагалаад фермэдэ абаашахаар набша намаа бэлэдхэгдэнэ. Эртэ хухалһан бургааһан үжэжэ, бурьтадаг гэлсэдэг. Хэрбээ бургааһанай шарабтар болотор хүлеэхэ болоо һаа, үнэтэ саг миин хосорхо бшуу. Мүнөө эртэ хухалһан бургааһаяа шарга дээрэ тээхэдээ доогуурнь агаар орохоор, тэрээнһээ гадна хоёр-гурбан хоног хатаагаад һүүлээрнь сомоходоо боолтонууд болгожо, хоорондуурнь бүдүүн бургааһануудые хэхэ ёһотой байна. Манай колхоз энээнһээ урда тээ шарга дээрэ бургааһа сомодоггүй һэн. Зундаа хухалагдаһан бургааһан эндэ тэндэ шугы соогуур обоолоотой байдаг һэн.

Коммунист нүхэр Дылык Базарович Раднаевай бригада һайнаар хүдэлнэ. Эндэ гушаад залуушуул, һургуулиин үхибүүд, ойрын тосхоной үбгэд хүгшэд хамта 60 хүн эдэбхитэйгээр ажаллана. Залуушуулай дундаһаа Сэсэгма Зодбоева, Дмитрий Цыбиков, Янжма Согтоева ба бусад һайнаар хүдэлнэ. Үндэр наһатанай дундаһаа Дулма Балданова Долгор Гумпылова гэгшэд һайнаар ажаллана.

Колхозой бүхы гэшүүд набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэдэ бултадаа оролдосотойгоор хабаадана.

Г. Бадмаев, колхозой комсомольско организациин секретарь.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Коммунистнуудай түрүү үүргэ

Манай МТС-эй механизаторнууд трактор машинануудаа заһабарилжа дүүргээд, хабарай полевой хүдэлмэри эхилхынгээ урда тээ энэ жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ, газар элдүүрилгэдэ ажал багаар гаргашалжа, центнер орооһоной үнэ сэнгые багадхаха, горючи болон түрхихэ тоһо ехээр арьбалха уялга абаад, социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлһэн байгаа.

Иимэ уялга абахадань коммунистнууд жэшээ харуулаа һэн. Залуу коммунистнууд С. Тодорхоев, А. Григорьев, Х. Бадматаров, Ц. Цыренов болон бусад «ДТ-54» маркын трактораар сезон соогоо 750—850 гектар зөөлэн хахалалга хэхэ уялга абаад, бусад механизаторнуудые мүрысөөндэ уриһан байгаа.

Механизаторнуудай абаһан уялгаяа бэелүүлхэ хэрэгтэнь тракторна бригадануудта эмхидхэгдэһэн партийно-комсомольско группанууд ехэ туһаламжа хүргөө. Партгруппанууд социалистическэ мүрысөө хүтэлбэрилхэдөө механизаторнуудай хэһэн ажалай дүн үдэр бүри гаргажа, показателиин доскада бэшэдэг байна. Механизаторнуудай дунда ажалай журам бэхижүүлхэ, трактор машинануудай хүсые дүүрэнээр ашаглаха хэрэгтэ партгруппануудай гаргадаг «дайшалхы хуудаһанууд» ехэ үүргэ дүүргэнэ. Агрегат бүхэндэ хубаарилан табигдаһан коммунистнууд тэндэхи ажал хүдэлмэриин түлөө харюусахаһаа гадна, механизаторнуудай дунда политическэ хүдэлмэри ябуулха зэргэтэй юм.

Эмхидхэлэй бусадшье хүдэлмэри урда жэлнүүдэйхиһээ нилээд һайнаар ябуулагдадаг болонхой. Тиигэжэ механизаторнуудай ажал һураггүй урагшатайгаар ябана. Олонхи механизаторнууд тракторна хүдэлмэри хэхэ хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорһоон урид дүүргэһэн, горючи болон түрхихэ материал ехээр алмаһан байна. Жэшээнь, хоёрдохи тракторна бригадада ажалладаг механизатор-коммунист Х. Бадматаров тракторна хүдэлмэри хэхэ жэлэйнгээ түсэбые 65 процент дүүргэжэ, 269 гектар зөөлэн хахалалга хээ. Коммунист Бадматаров шадамар механизатор байһан туладаа хабарай хүдэлмэриин эхилһээр 1500 килограмм горючи алмаа.

МТС-эй партийна организаци түрүү механизаторнуудай ажалай дүй дүршэлые бүхы механизаторнуудта дамжуулан үгэхые оролдоно. Энэ зорилгоор парторганизаци тракторна бригаднуудай группарторгнуудые, агитаторнуудые суглуулжа семинар үнгэргэхэдөө, түрүүшүүлэй дүршэлые дэлгэрүүлхэдэ «дайшалхы хуудаһануудые», «молнинуудые» яажа хэрэглэхэб, агитаторнууд хөөрэлдөө хэхэдээ түрүүшүүл тухай юу хэлэхэб гэжэ һайса ойлгуулдаг байна. Тиин группарторгнууд, агитаторнууд политическэ хүдэлмэри ябуулхадаа дүршэлтэй болоожо байна. Тэдэнэй халуун үгэнүүд механизаторнуудай урма зоригые бадаруулжа, эршэ хүсыень шангадхана. Тиин түрүү механизаторнуудай тоо олошоржо байна. Жэшээнь, 9-дэхи тракторна бригадада ажалладаг залуу механизатор-коммунист А. Григорьев, 3-дахи тракторна бригадада ажалладаг залуу коммунистнууд П. Чернояров, Ц. Цыренов болон бусад ажалдаа эрхим жэшээ харуулна. МТС-эй механизаторнууд коммунистнуудай хүдэлмэриин дүнгүүдые багсаан тоолоод үзэхэдэ, тэдэнэр жэлэйнгээ түсэбые 47,5 процент дүүргэһэн, 2890 килограмм горючи болон түрхихэ тоһо алмаһан байна.

Энэ жэлдэ МТС-эй партийна организациин коммунистнуудай дүрбэнэй гурбан хубинь гол түлэб поли дээрэ, механизаторнуудаар ажаллана. Энэ хадаа ехэхэн хүсэн мүн. Гүрэнэй түсэбые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ механизаторнууд-коммунистнууд түрүү үүргэ эзэлнэ.

Мүн МТС-эй мастерской соо ажалладаг коммунистнууд поли дээрэ хүдэлмэрилдэг механизаторнууд-коммунистнуудһаа гээгдэнэгүй. Коммунист бүхэн ажал дээрээ жэшээ харуулха ёһотой гэжэ партиин Уставаар олгогдоһон уялгаяа бэелүүлэн тэдэнэр машинно-тракторна паркын хүдэлмэриие таһалдуулхагүй гэжэ оролдоно. МТМ соо ажалладаг олонхи коммунистнууд үйлэдбэриингөө даалгабариие һара бүри 130—150 процент дүүргэнэ. Жэшээнь, коммунистнууд П. Рагозинский, Д. Гунтупов, Ф. Трофимов, Н. Шильцов, И. Мункуев болон бусад ажалдаа амжалта туйлана.

Партиин гэшүүн хадаа хаанашье, ямаршье участогта ажаллахадаа шадабари мэргэжэлээ саг үргэлжэ дээшэлүүлэн өөрынгөө хэдэг хэрэгэй арга оньһые һайнаар шудалха, партийна бэшэ хүнүүдтэ жэшээ харуулан ажаллаха ёһотой гэһэн уялгаяа бэелүүлжэ, МТС-эй коммунист бүхэн гүрэнэй түсэбые үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэнэ.

Зүгөөр манай парторганизациин хүдэлмэридэ дутагдалнууд үгы гэжэ болохогүй. Шиидхэгдээгүй асуудалнууд, дутагдалнууд бии гээшэ. Зарим тракторна бригаднуудта эмхидхэгдэһэн партгруппанууд үшөөл муугаар хүдэлмэрилжэ, социалистическэ мүрысөө һулаар хүтэлбэрилнэ. Зарим коммунистнууд ажал дээрээ жэшээ харуулдаггүй, үүсхэл эдэбхи багатайгаар ажалладаг. Эдэ болон бусад дутагдалнуудые усадхажа, коммунист бүхэниие үйлэдбэриин түрүүшүүл механизатор бүхэниие һайнаар ажалладаг болгохын тула партбюро партийно-эмхидхэлэй бүхы хүдэлмэри һайжаруулха байна.

И. Федотов, Кяхтын МТС-эй парторганизациин секретарь.

Армиһаа ерэһэн хүбүүн ажалай түрүүшүүлэй нэгэн

Токарь Даши-Нима Дамбаев Улан-Удын судна заһабарилгын заводто хүдэлмэрилхэ зуураа, ажалай үндэр бүтээсэ туйлахын түлөө шангаар тэмсэнэ. Мүнөө тэрэ механическэ цехын түрүүшүүлэй нэгэн болонхой, халаан бүхэндэ хоёр нормо дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Дамбаев ажаллажа байна.

З. Веснинагай фото.

Түмэрзамшадай үдэрэй хүндэлэлдэ

Ажалай вахтада жагсаба

Оронойманай түмэрзамшад жэл бүхэндэ заншалта һайндэрөө тэмдэглэдэг гээшэ. Июлиин 22-то болохоёо байһан энэ жэлэй һайндэрые манай республикын түмэрзамшад ажалай шэнэ амжалтаар угтахын түлөө тэмсэжэ байна.

Мысовая станциин түмэрзамшад һайндэрэйнгөө хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаба. Тэдэнэр станцида ерэһэн поезднуудта түргэн аргаар техническэ харууһа хэдэг болоожо, үнгэрэгшэ июнь һара соо 350 поезддо тиимэ харууһа хэһэн байна. Станциин дежурнанууд нүхэд Бажанов, Солуянов, Катков гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг халаанууд илангаяа һайнаар хүдэлмэрилнэ. Кондукторнууд вагонно мастернуудгүйгөөр поезднуудые удаадахи станци хүрэтэр үдэшэхэ шэнэ арга хэрэглэжэ эхилбэ. Энэ хэмжээ-ябуулгые бэелүүлгэдэ техническэ харууһа хэдэг пунктын хүдэлмэришэд ехээр туһалаа.

Кондукторнууд хүдэлмэреэ шэнээр эмхидхэжэ, һара бүридэ 50 мянган түхэриг мүнгэ арьбалха ба вагонуудые үдэшэлгэһөө 40 хүниие сүлөөлхэ аргатай болобо.

Мысовая станциинхид социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, вагонуудта ашаа тээхэ хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь 10 үдэрөөр урид дүүргэбэ. Станциин түмэрзамшадһаа мүн эндэхи депогой хүдэлмэришэд гээгдэнэгүй. Мүнөө тэдэнэр депогойнгоо байрые заһабарилха хүдэлмэриие хараалагдаһан болзорһоонь нилээд урид дүүргэхэ гэжэ байна. Депогой полынь шэнээр дэбдигдэжэ, сэбэр агаар оруулдаг түхеэрэлгэнь һайнаар заһабарилагдаба.

Июнь һарада паровозуудые рейсдэ бэлэдхэлгэ эрид һайжаруулагдаа. Паровозуудта түлишын нүүрһэ ашалга дээрэ крановщик Иван Федоров бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Сүүдхэ соо 550 тонно ашаа тээхэ нормоёо 700 тоннодо хүргэдэг байна. Депогой машинистнууд хүндэ ашаатай поезднуудые шадамараар жолоододог болоожо, түлишын нүүрһэ ехээр арьбална. Иигэжэ Мысовая станциин коллектив түмэрзамшадай һайндэрые ажалай шэнэ амжалтаар угтажа байна.

А. Плавинский.

Уралан нарижуулагшад

Улан-Удын вагонно участогай уралан нарижуулагшад ажал хүдэлмэридөө шэнэ амжалтануудые туйлахые хүсэнэ.

Вагоной депогой цехүүдэй хүдэлмэришэд энэ жэлэй зургаа һара соо уралан нарижуулгын олон үнэтэ дурадхалнуудые оруулаа. Хэдэ хэдэн үнэтэ дурадхалнуудай үйлэдбэридэ хэрэглэгдэһэнэй ашаар ажал ехэтэй хүдэлмэринүүд механизацилагдаһан, заһабарилгын шанар эрид һайжарһан байна. Вагонно депогой механик нүхэр А. Липатниковай оруулһан дурадхалые үйлэдбэридэ хэрэглэһэнэй һүүлээр токарно-винторезнэ станогой бүтээсэнь 57 процентээр дээшэлбэ. Гадна инженер Н. Коржук, түмэршэ дархашуул А. Чернего, В. Адеев болон бусадай оруулһан хэдэ хэдэн дурадхалнууд үйлэдбэридэ хэрэглэгдэдэг.

Бусад предприятинуудта оруулагдаһан дурадхалнуудые үйлэдбэридэ хэрэглэхэ тушаа ехэ ажал хэгдэжэ байна. Вагонуудай рессорые шэнэ аргаар гагнаха методые үйлэдбэридэ хэрэглэхэ тушаа вагонно деподо ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ.

Үнэтэ дурадхалнуудые уралан нарижуулагшадай олоор оруулха бүри вагонно депогойхидой ажалай бүтээсэ улам дээшэлжэ, продукциин өөрын үнэ химдаржа байна.

П. Бархатов.

Танай колхоз үбһэ хуряалгада бэлэн гү?

Хүршэ колхозууд хоёр ондоо байдалтай

Закаменай аймагай Санагын сомоной «Коммунизм» колхоз мүнөө жэлэй үбһэ хуряалгада һайнаар бэлэдхээ. Энэ колхозой комсомолецууд комсомольско-залуушуулай хоёр бригада эмхидхээ. Эдэ бригаданууд хоорондоо социалистическэ мүрысөөнэй договор баталаад, тодорхой уялга абаба. Мүнөө эдэ бригаданuудай хүдэлмэришэд үбһэ хуряалгада хэрэгтэй зэмсэг тоногоо һайнаар бэлдэнхэй. Мүн энэ колхоз үбһэ хуряалгада хабаадаха колхознигуудаа бараниинь бригаданууд болгон эмхидхээд хүдэлмэриин түсэб даалгажа үгөө. Энэ колхоз июлиин 7-до үбһэ хуряалгаяа эхилхэ гэжэ шиидэнхэй.

Гадна, Утаата-Далахайн сомоной «Улаан-Далахай» колхоз үбһэ хуряалгадаа мүн лэ һайнаар түхеэржэ байнхай. Энэ колхоздо тэрэшэлэн комсомольско-залуушуулай бригада эмхидхэгдэнхэй.

Гэбэшье, эдэ колхозуудай хүршэ болохо Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз үбһэ хуряалгада бэлэдхэлэй талаар тад ондоо байдалтай. Колхозой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Ц. Бальжанов малай тэжээл бэлэдхэхэ тушаа һанаагаа оройдоошье табинагүй.

Мүнөө иигээд үбһэ хуряажа захалха саг тулаба. Теэд энэ колхоз үбһэ хуряалгын бригаднуудые эмхидхээгүй, зэмсэгүүдые, илангаяа аса, тармуур, хажуурнуудые мүнөө хүрэтэр түхеэрээгүй байһаар. Энэ жэл дүрбэн шэнэ косилка энэ колхоз абаһан юм. Теэд тэдэнь хабсаргадаашьедүй, мүнөө колхозой амбаарай хажууда хэбтэнэ. Сенокосилкын запасной частьнуудай колхоздо тон хомор байдагые колхозой хүтэлбэрилэгшэд һайнаар мэдэдэг юм. Гэбэшье, эдэ частьнуудые худалдан абахын түлөө гү, али дархалуулхын түлөө нэгэшье хүн һанаагаа табинагүй. Колхоз урдань кузницатай байдаг һэн. Теэд энэ жэл юундэшьеб кузницаяа задалжа, модоорнь киногой будка барюулжархёо. Тиигээд шэнэ кузница барюулха тухай хэлсэдэггүй. Энды кузница хэрэгтэйл һэн ха.

Үбһэ хуряалгада бэлэдхэлэй хүдэлмэриие түргэдхэхэ хэмжээ абахаар болоо.

Ф. Цыденжапов.

Хэлсэһэниинь ехэ, хэһэниинь бага

Үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ Зэдын аймагай Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд жэл бүри үбһэ багые абанабди, тиигэжэ малаймнай ашаг шэмэ бирагүй, илангаяа залуу мал олоороо гарзална гэжэ сугларһан лэ газартаа—суглаанда гү, али семинарта ходо хэлсэдэг, үгэ хүүр дэлгэдэг һэн.

Жэл бүри малай тэжээл багатай байдагай шалтагаан гэхэдэ сабшаланһаа тон бага ургаса абадаг байна. Жэшээлхэдэ, нёдондо жэлдэ колхозой эрхим сабшалангуудай гектар бүриһөө дунда зэргээр 4—5 центнер үбһэн абтаһан юм. Сабшалан яахадаа иимэ муу ургасатайб гэхэдэ иимэ. Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада тус колхоз малаа үбэлжэһэн байрадань орой болотор байлгажа, сабшалангаа малда гэшхүүлдэг байна. Мүнөөшье хабар, зунай эхеэр, хэтэрхэдээ, июниин 15 болотор олонхи малынь һанаха байха сабшалан дээрэ ябаа. Н. Гомбоевой даажа байһан 700 толгой хонид, нүхэр Тубановагай харууһалдаг хонид, мүн үшөө хэдэн гүүртэ, отаранууд Жаргаланта горхоной эрье дээрэхи сабшалан дээрэ һая болотор бэлшээгдээ.

Тиин эдэ сабшалангуудай ногоон удангүй сабшажа захалхань гээшэ. Теэд арбаад хоног соо малай гэшхэһэн ногооной һэргэхэнь бэрхэтэй.

—Зуһаха ёһотой бэлшээринүүднай уһаар дутамаг юм. Тиимэһээ эндээл байнабди,—гэжэ малшад хөөрэлдэнэ. Теэд колхозой хүтэлбэрилэгшэд уһагүй бэлшээринүүд дээрэ худагуудые малтуулха тушаа юушье хэнэгүй.

Мүн тэрэшэлэн колхозой правлени сабшалангай газарые һайжаруулха, наг шэбхээр үтэгжүүлхэ, шулуу модонһоонь сэбэрлэхэ, уһалха талаар өөдтэй юумэ хэнэгүй. Тиин зарим участогуудта үбэл байхада гаргажа обоолһон наг шэбхэнь мүнөө тэрэл зандаа хэбтэнэ.

Д. Цыремпилов.

—о—

Харгы замшадай туһаламжа

Хоёр жэлэй саада тээ 511-дэхи харгы замай ашаглалгын участогай хүдэлмэришэд Ленинэй нэрэмжэтэ колхозые (Түнхэн) шефтээ абһаа һэн. Тэрэ гэһээр тус участогайхид колхоздо һайн туһаламжа үзүүлнэ. Нёдондо энэ участогай хүдэлмэришэд, албахаагшад колхоздо 200 тонно силосэй траншей бариһан, 12 гектар талмай дээрэһээ кукуруза хуряажа, силос болгожо үгэһэн байна.

Энэ жэлдэ харгы замшад 20 гектар талмай дээрэ кукуруза тариба. Тэдэнэр кукурузын хойноһоо һайн харууһалга эмхидхэхэ, ургасыень хуряажа, силос дараха гэжэ шиидэнхэй. Мүнөө 20 шахуу хүдэлмэришэд болон албахаагшад кукурузын ряд хоорондын элдүүрилгэ хэжэ байна.

И. Манзарханов.

Хаалай намаг хатаагдаа

Хүдөө ажахые хүгжөөлгөөр орон дотор дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ Иволгын аймагай «Коммунизм» колхозойхид эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Тиин адуу малайнгаа ашаг шэмые ойрын хоёр—гурбан жэл соо хоёр—хоёрһоо үлүү дахин ехэ болгохо уялга абанхай. Тиигэжэ 1960 ондо эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ 340 килограмм поһо, 109 центнер һү, 28 центнер мяха абаха зорилго табигдаа. Колхозой ажахын гол һалбари малажал юм. Жэлэйнь олзо доходой гурбанай хоёр хубиһаа үлүүнь малажалһаа ородог байна. Илангаяа һүүлэй жэлнүүдтэ малайнь тоо толгой хэдэн дахин олошоржо, ашаг шэмэнь нилээдгүй дээшэлжэ байдаг.

Гэбэшье, элбэг тэжээл бэлдээгүй дээрэһээ жэл бүхэндэ ниитын адуу мал үбэлжэлгын үедэ хэдэн зуугаараа үхэжэ, малһаа ашаг шэмэ үшөөл багаар абтана. Олон мал һубайржа, түлшье, һүшье үгэнэгүй. Үбһэ тэжээл багаар хуряагдадаг дээрэһээ малаа ондо оруулхын тулада аяар 200—400 мянган түхэригэй тэжээл жэл бүхэндэ худалдагдажа абтадаг байна.

Зургаадахи табанжэлэй түрүүшын жэлдэ малдаа тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын түлөө энэ артелиинхид эршэмтэйгээр тэмсэжэ захаланхай. Мүнөө жэлдэ сабшалан дээрэ 2740 тонно наг шэбхэ гаргагдажа, 185 гектарта үтэг хэгдээ, 2 мянга гаран гектар сабшалан нэгэ дахин уһалагдаад, мүнөө хоёрдохи уһалалга эхилбэ. Гадна, 1800 гектар сабшалан модо, шулууһаа сэбэрлэгдээ. Нёдондо жэлэйхидэ орходоо кукуруза тарилгын талмай 600 гектар болотор ехэ болгогдоо. Энэ жэл намагтай газар ба ургаса муутай сабшалан элдэжэ таримал үбһэ тэжээл ургуулха хэрэгтэ ехэхэн анхарал табигдана.

Ой модоор бүрхөөгдэһэн үндэр хадануудай урда хормойдо колхозой һүнэй-товарна фермэ түбхинэһэн байна. Тэндэ Хаалай намагые, мүн эндэхи ургаса багатай сабшалангай газарые элдэхээ ерэһэн механизаторнууд зүүн баруун тээшээ гонзойһон гэрнүүдэй нэгые эзэлэнхэй. Тэдэ гэрэй нэгэнһээ тракторна бригадын бригадир нүхэр Гомбоцыренов гаража, хэрэлсээ дээрэ зогсоод, аалиханаар гаража байһан үглөөнэй нарые һайшаан хаража байха зуураа, «байза, мүнөө һүниндөө механизаторнууднай, юугээ хэжэ хонобоб» гэжэ һанаад, урагшаа шэртэн харана. Зүүлжээ урдаһан Оронго голой хоёр хажуугаар бүлэг бүлэг болоожо ургаһан бургааһанай тээ наагуур хабтагар ехэ сабшалангай газар дээрэ жэгдэрэн гараһан ногоон гоё һайхан ковёр шэнгеэр харагдана. Тэрэнэй наагуур баруулжаа, зүүлжээ хэдэн километр утатайгаар нёдондо жэл Саянтын МТС-эй сабшалангай-мелиоративна звеногойхидой татаһан канавын хоёр тээгүүр МТС-эй механизаторнуудай хахалһан газар харалан харагдана. Тэрэ сабшалан дээрэ эндэ тэндэ тракторнууд хүнхинэлдэн, урагша хойшоо һүндэлнэ.

— Эдэ нүхэднай мүнөө һүниндөө ашагүй ехэ хүдэлмэри хээ байна,— гэжэ Сандан Гомбоцыренович сэдьхэлээ баясан һанана.

Уданшьегүй машинын абяан гаража, «Победа» гэжэ хүнгэн машинаар Саянтын МТС-эй директор нүхэр В. Б. Тармаев, колхозой түрүүлэгшэ Д. Б. Цырендоржиев гэгшэд хүрэжэ ерэбэ. Тэдэнэр механизаторнуудтай мэндэшэлэлсээд, тэдэнэй ажал харахаяа ошожо ябахадаа эндэ хэжэ байһан, мүн хэхэ хүдэлмэриингөө тухай һанан һанан хөөрэлдэнэ.

— Зургаадахи табанжэлэй түрүүшын жэлдэ ниитынгээ малда тэжээлэй һайн база байгуулха хэрэгтэмнай машинно-тракторна станци ехэ туһаламжа үзүүлхэ болоно. МТС нёдондо жэл Хаалай 150-яад гектар намаг хатаажа, манда ехээр туһалаа. Мүнөө жэлдэ Хаалайн намагые хахалхадаа, тэрээнһээ саашань үргэлжэлүүлэн баруун ба зүүн Хаалайн хоорондохи ургаса муутай сабшалангые хахалалсахадатнай үшөө 400 гектар болохо юм. Теэд таанаднай хүдэлмэреэ удааруулжа байнат,—гээд МТС-эй директортэ колхозой түрүүлэгшэ Цырендоржиев хэлэнэ.

— Зүб даа, Дылык Бадмаевич, хүдэлмэримнай удааржа байна,— гэжэ нүхэр Тармаев харюусана.— 400 гектар гээшэмнай бага бэшэ талмай, энээниие яаралгүйгөөр хэдэн дахин һайнаар элдэжэ, тарилга хэхэ ёһотойбди. Энэ хүдэлмэри дээрэ хоёр «С-80», дүрбэн «ДТ-54» тракторнууд, гурбан дисковэ хүндэ борной, хоёр хүндэ фрез, найман плуг гэхэ мэтын техникэ табигдаа ха юм. Манай механизаторнууд энэ 400 гектар газарые элдэжэ дүүргээд, саг соонь тарилга хэхэбди гэһэн уялгаяа заатагүй дүүргэхэ байха. Мүнөө эндэ хүдэлмэрилжэ байһан механизаторнууд халаанайнгаа даалгабариие һайн шанартайгаар, үлүүлэн дүүргэнэ. Сабшаламнай хахалагдажа байна гэжэ танай нэгэ зарим колхознигууд дурагүй янзатай,—гээд колхозой түрүүлэгшэ тээшэ харана.

Зүб хэлэнэт. Бишье олон хүнһөө дуулаа һэм. Шэнэ юумэндэ элдэб һаад ушардаг байһаниинь мэдээжэ. Теэд шэнэ, түрүү юумэн, олонхиин хүсэлэн ходоодоо диилэдэг ха юм даа. Мүнөө болотор энэ 400 гектарай 250 гектарыень намаг ээлэлээд байгаа. Энэ талмай колхоздо ямаршье олзо доход үгэдэггүй байна. Мүн тэрэ намагһаа сааша үргэлжэлһэн 150 гектар сабшалангай гектар бүриһөө жэлдээ дунда жэшээгээр 4—5 центнер үбһэн гарадаг һэн, бүхы тэрэ талмай дээрэһээ 600—750 центнер үбһэн абтадаг бэлэй. Экономическа талаарнь тоолоод үзэхэдэмнай, Хаалай намаг ба тэрээнһээ саашаа үргэлжэлһэн хахалагдаха талмай мүнөө жэлдэ, наагуур хэлэхэдэ, 100 мянган түхэригэй олзо доход оруулха, хамаг хэһэн ажалай гаргашые хааха байна. Энэ хүшэ һайнтай 100 гектар газар дээрэ зелёнко тарихада, хамтадаа 10.000—12.000 центнер һайн шанартай тэжээл абтаха болоно,—гээд Дылык Бадмаевич дүүргэнэ.

— Дылык Бадмаевич, мүнөө тэрэ канаваһаа урагшаа үргэлжэлһэн 100 гектар газарта зелёнко люцернэтэйгээр таряа һаатнай һайн байгаа. Люцернэ тарилсахадаа гектарай 10 килограмм үрэһэ оруулха хэрэгтэй. Люцернэ тариһан газарта бажагар олон боолтонуудай һуужа байһые Иркутска область ошохоодоо хараһан байхат. Мүнөө жэл зелёнко сабшаад абахадатнай, хойто жэлдэ тэрэнэй һуурида гектарай 30—40 центнер люцернэ гарахал байха,—гэжэ нүхэр Тармаев хэлэнэ.

Ажалта үдэр тухай хөөрэлдэһөөр хүндэ фрез шэрэһэн «ДТ-54» маркын тракторай хажууда ерэхэдэмнай, тракторист Гуражаб Нимаев кабинынгаа үүдэ нээжэ, бидэнтэй мэндэшэлэлсээд, хүдэлмэридэмни ямар сэгнэлтэ үгэгшэ ааб гэһэндэл гэдэргээ эрьен харана.

— Зай, ямар хүдэлжэ байна бибди?—гэжэ МТС-эй директор трактористһаа асууна.

— Бараг лэ даа. Халаанайнгаа даалгабариие үлүүлэн дүүргэнэбди. Мүнөө энэ газарта хоёрдохёо хүндэ фрез ябуулжа байнаб. Тэрэгүйдэ томо томо дэгнүүлнүүд бутарнагүй.

Энэ газар элдүүрилхынгээ урда тээ бригадын механизаторнууд сугларжа, бүхы хүдэлмэреэ һайнаар зүбшэн хэлсэһэн байгаа. Тиигээд хэгдэхэ бүхы хүдэлмэри түсэблэгдэһэн, агрегат бүхэндэ тодорхой даалгабари үгтэһэн байна. Мүн хүдэлмэриин графигшье табигдаа һэн. Эндэхи хүдэлмэриие хурдадхахын тулада МТС-эй ахалагша агрономой орлогшо нүхэр Раднаев, участково механик нүхэр Дараев гэгшэд табигдаһан байгаа. Абаһан уялгаяа саг болзортонь, шанар һайнтайгаар дүүргэхэ зорилгоор бригадынхид хүдэлмэреэ комплексноор ябуулха гэжэ шиидэһэн байна. Эндэ хүдэлмэри хайшан гээд комплексноор эмхидхэгдээб гэхэдэ, газар элдүүрилгын элдэб машинануудые шэрэһэн тракторна агрегадуд хойно хойноһоо ябажа, газарайнгаа хүрьһые зөөлэрүүлжэ байгаа. Жэшээлхэдэ, дисковэ хүндэ борной шэрэһэн «ДТ-54» тракторай полиие хэрээһэлэн ябажа борнойлһонойнь һүүлээр «С-80» маркын трактор хахална. Хахалагдаһан газарай нэгэ бага эбэрин хатахалаар хүндэ фрез шэрэһэн «ДТ-54» трактор полиие хүндэлэн ябаад, хоёрдохёо һөөлжүүлэн элдүүрилнэ. Иигэжэ механизаторнууд нэгэтэшье ойроо хүртөөгүй, ургаса муутай намагтай сабшалангай газарые һайнаар элдүүрилнэ. Мүнөө эндэхи Хаалай намагай 150 гектар газарынь һайнаар элдэгдэжэ, тарилга хэгдээ.

Механизаторнууд намаг хатаажа, хахалха талаар нилээд дүй дүршэлтэй болоо. Саашадаа тэдэнэр Олзон Мэхээртэ, Зүүн Хаал гэжэ намагуудые хатаажа, хахалха байна. Хойто жэлдэ хахалжа, тарилга хэхын тулада тэдэнэр эдэ намагуудые мүнөө жэлдэ хатааха юм.

Иигэжэ Иволгын аймагай «Коммунизм» колхозой гэшүүд Саянтын МТС-эй механизаторнуудай туһаламжаар урдань ямаршье ашаггүй хэбтэдэг хэдэн зуун гектар намаг хатаажа, ургаса муутай сабшалан хахалжа, малай тэжээлдэ орохо элдэб культурануудые тариба.

Гэбэшье, Саянтын МТС намаг хатааха техникээр үшөөл дутамаг. МТС-тэ сабшалангай-мелиоративна отряд бии болгоо һаа, һайн байгаа. Юуб гэхэдэ, МТС-эй харьяата Кировэй нэрэмжэтэ, «Улаан Оронго», «8-е Марта» колхозуудта хатаагдамаар намаг (мүн ургаса багатай сабшалан) нилээд ехэ бии. Энээн тухай республикын Хүдөө ажахын министерствын бодожо үзөө һаань һайн байгаа.

Д. МУНКУЕВ.

Үнеэн бүриһөө 10 литр һү һаанабди

Июнь һарада Прибайкальска аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой һаалишад үдэртөө үнеэн бүриһөө хахад пүүд һү һаадаг байһан аад, мүнөө 10 литр һаадаг болоо. Эндэхи малшад хүдэлмэри тухайгаа доро бэшэбэ.

Городой ажалшадта һү ехээр эльгээхэбди

Манай колхоз Улан-Удэ город шадар оршодог. Тиимэһээ столицынгаа ажалшадта һайхан һү үдэр бүри ехээр үгэжэ байхын түлөө һаалишаднай хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллажа, хүдэлмэридөө амжалтануудые туйлажа байдаг. Һаалишад, малшадай оролдосотойгоор ажаллаһанай ашаар колхоз уялгата түлбэридөө гүрэнэй тоһоной заводто нилээд ехэ һү тушаахатаяа хамта, Улан-Удын горкоопторгдо дүүрэн һүтэй 30 бидон тээһэн машина үдэр бүри эльгээнэ.

Үнеэднай мүнөө бэлшээриин ногоондо садажа, һү һаалимнай бүри дэлбэржэ байнхай. Һүүлэй үедэ колхозоймнай үнеэн бүриһөө үдэртөө дунда зэргээр хахад пүүдһээ дээшэ һүн һаагдана. Июнь һара соо манай колхоздо хамта 50-яад мянган литр һүн һаагдаһан байна. Һүүлэй үедэ гол түлэб нютагай үүлтэрэй үнеэдтэй хоёрдохи фермэдэмнай үдэртөө үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 10 литр һүн һаагдадаг болоо.

Ажахын жэлэй эхилһэнһээ хойшо үнгэрөөшэ 9 һара соо колхозой үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1100-гаад литр һүн һаагдаа.

Энэ амжалта хайшан гээд туйлагдааб гэхэдэ, үнеэдэйнгээ харууһа, эдеэлүүлгые һайжаруулаабди. Үбэлдөө үнеэднай дулаан, һайн байра соо уянда байлгагдан, тусхай табигдаһан нормын ёһоор эдеэлүүлэгдэдэг, харууһалагдадаг һэн. Зунай бэлшээриин үедэ һаамхай үнеэдтэ ногоон ба концентрированнэ тэжээл нэмэлтэ болгон эдюулэгдэнэ. Мүнөө бидэнэр үнеэдээ бэлшээхэһээ гадна, һаалгаһан литр һүн бүхэндэнь 300 грамм талха тарьянай зүйл эдюулнэбди. Мүн үнеэдтэ үдэр бүхэндэ ногоон тэжээл дуратай соонь эдюулэгдэдэг байна. Июнь һара соо хара тарьянай ургажа байха үедэ сабшаад, үнеэн бүхэндэ үдэртөө дунда зэргээр 38 килограмм хүрэтэр ногоон тэжээл эдюулжэ байгаабди. Тиигэжэ ногоон конвейерые һайнаар хэрэглэһэнэй ашаар манай эндэ гандангги байдаг июнь һара соо һураггүй ехэ һүн һаагдаба.

Мүнөө бэлшээриимнай газарнууд дээрэ ногоон һайнаар ургаа. Хээрын ногоондо һайнаар сададаг хадань үнеэдтээ үдэрынь концентрированнэ тэжээл эдюулэлсээд лэ, ногоон тэжээлээ үдэшэниинь гэхэ гү, али һүниндөө амарха үедэнь үгэдэг байнабди. Тиигэжэ һүниндөө ногоон тэжээл ехээр эдиһэн үнеэднай үглөөниинь үдэшынхиһөө дутуугүй ехэ һү үгэнэ.

Манай эндэ зунай бэлшээриин үедэл үнеэдһээ һүн ехээр һаагдадаг байһан юм. Тиимэһээ мүнөө колхозоймнай һаалишад үбэлжэлгын үедэ һү ехээр һаабашье, зунай һарануудта үбэлэйхидөө орходоо хэдэн дахин ехэ һү һааха зорилго урдаа табяа. Ажахын жэлэй дүүрэтэр үлөөшэ 3 һара соо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 900 литрһээ бага бэшэ һү һааха зорилготойбди.

Фермэнүүдтэ үнеэдые эдеэлүүлхэ, һааха, уһалха, бэлшээридэ гаргаха бүхы хүдэлмэри гуримшуулагдаһан нэгэ сагта үнгэргэгдэнэ. Үнеэдые дадаһан, дадаһан сагтань һаажа, эдеэлүүлжэ байхада тэдэнэр һүеэ һайнаар табидаг, тэжээл ехээр эдидэг юм. Малай бэлшээри һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Бэлшээриин газарнууд һэлгэгдэжэ хэрэглэгдэнэ. Фермэ дээрээ ариг сэбэрые сахидагбди.

Иигэжэ манай һаалишад республикынгаа столицын—УланУдэ городой ажалшадта һү ехээр үгэжэ байха гэһэн зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлжэ байнхай.

Л. Минеев, колхозой зоотехник.

Иимэ хүнүүдээр ажаллахада урматай

Урдань дүрбэ—табан жэлэй саада тээ манай фермэдэ үнеэдһээ өөдэгүй багахан һүн һаагдажа байһан юм. Үнеэн бүриһөө жэлдээ дунда зэргээр 600—700-гаад литр лэ һүн һаагдадаг байгаа. Яахадааб гэхэдэ, малшад, һаалишадтаа анхарал оролдолго гаргадаггүй байгаабди. Харин мүнөө малаа типовой һайн байрануудта оруулаад, үбһэ тэжээл горьтой ехээр бэлдээд, малшадайнгаа байра байдалые һайжаруулаад байхадамнай урданайхида орходоо хэдэн дахин ехэ һүн һаагдадаг болоо.

Минии даажа байдаг фермэдэ 10 һаалишад хүдэлмэрилдэг юм. Тэдэнэр хэниииншье хэн гэшэгүй, бултадаа оролдосотой һайнаар ажаллана.

Манай колхоздо һаалишад, малшадые урмашуулха талаар хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулганууд бэелүүлэгдээ. Һүүлэй жэлнүүдтэ һаалишаднай һү ехээр һааһанай түлөө ажалай нэмэлтэ түлбэридэ 600—700 литр һү абадаг байна. Мүнөө жэлдэ даажа байһан үнеэн бүриһөө һаалишанай һарадаа 150 литр һү һаагаад байгаа һаань, һааһан литр һүн бүхэндэнь ажалай нэмэлтэ түлбэридэ 10 мүнгэ үгэдэг болообди. Тиигэжэ зарим һаалишаднай һара соо бүхы үнеэдһээ 2000—3000 литр һү һаагаа һаа, 200—300 түхэриг мүнгэ ажалай нэмэлтэ түлбэридэ абадаг болоо.

Фермэ дээрээ ажалай эмхидхэл болон тоо бүридхэл һайжаруулгада анхаралаа ехээр табидаг болообди. Тиигэжэ һаалишад болон малшаднай хэхэ ажалаа хуу мэдээд, бүхы хүдэлмэреэ саг сагтань бүтээгээд байдаг. Һаалишад, малшадай хэһэн хүдэлмэри бүридхэгдэжэ, ажалта үдэрынь бэшэгдэжэ байдаг. Фермымнай һаалишан бүхэн социалистическэ уялгатай. Тэрэнэй дүүргэлтые хирэ-хирэ болоод лэ шалгажа, гээгдэжэ ябаһан һаалишадта һануулжа байдагбди. Теэд манай һаалишад һануулалташьегүй хэхэ ажалаа хээд, абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө оролдожо байдаг.

Хүдэлмэриин үдэрэй дүн үдэр бүри гаргагдана. Хэрбээ зарим нэгэн һаалишанай һү һаалгаяа доошолуулаад байгаа һаань, шалтагааниинь элирүүлдэгби.

Зунай сагта үнеэдһээ ехэ һү һаахын түлөө тэмсэлдэ мал адуулагшадай дүүргэдэг үүргэ ехэ. Манай фермэдэ эрхим ажалаараа хүндэтэй болоһон, арбаад жэлэй дүй дүршэлтэй мал адуулагша Федор Савельевич Чумаков хүдэлмэрилдэг юм. Тэрээндэ зунай бэлшээриин үедэ хоёр туһалагша үгтэдэг.

Фермэ шадараа тарилга хэжэ, зун-намарай сагта ногоон конвейер эмхидхэхэ гээшэ үнеэдэй һү үгэлгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ шухала удхашанартай. Бидэнэр мүнөө жэлдэ фермэ шадараа ногоон конвейертэ гэжэ гушаад гектарта элдэб культурануудые тариһан байнабди. Мүнөө малдаа ногоон тэжээл эдюулэлсэнэбди. Овёс горох хоёрые холижо тарьяад, ургажа байха үедэнь үнеэдтэ эдюулхэдэ аргагүй һайн.

Иигэжэ бидэнэр хоёрдохи фермын арба гаран малшад нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө мүнөө жэлдэ 2 мянган литрһээ бага бэшэ һү һаахын түлөө шангаар тэмсэжэ байнабди. Фермымнай һаалишад бараг саан 5—8 жэлдэ малажал дээрэ хүдэлмэрилжэ, дүй дүршэл ехэтэй болонхой. Иимэ хүнүүдээр ажаллахадашье, һү ехээр һаахын түлөө тэмсэхэдэшье урматай.

Е. Алемасов, 2-дохи һүнэй-товарна фермые даагша.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фермын эрхим һаалишан З. П. Тырина һүсэ тушаажа байна.

Яагаад ехэ һү һаанабиб

Зургаан жэлэй саада тээ фермэдэ [illegible]ээд һаалишанаар хүдэлмэрилжэ [б]айдагаа мартадаггүйб. Нилээд бэрхэшээлнүүд ушардаг бэлэй. Тиихэ[д]э үнеэдые эдеэлүүлгэ, харууһалга [м]уу байдаг, һүн багаар һаагдадаг [һ]эн.

Харин һүүлэй жэлнүүдтэ колхозомнай малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ талаар хэдэ хэдэн шухала удхашанартай хэмжээнүүд бэелүүлэгдэжэ, наукын туйлалтанууд болон түрүүшүүлэй баян дүй дүршэл нэбтэрүүлэгдэдэг болоод, үнеэдһээ һү һаалга 2—3 дахин дээшэлбэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ бидэнэр үнеэдэйнгээ хэды шэнээн һү үгэдэгыень, бэеынь онгнүүрые, ямар тэжээлдэ дуратайень харалсажа, тус тустань нормын ёһоор тэжээл эдюулдэг болообди.

Үнгэрэгшэ жэлдэ би даажа байһан 10 гаран үнеэдэйнгээ тус бүриһөө дунда зэргээр 1400 литр һү һаагаа һэм. Харин мүнөө жэлдэ үнгэрэгшэ 9 һара соо нёдондонойхиинһоо тухай һү һаагаад байнаб. Зунай 3 һара соо үдэртөө үнеэдһээ 10 литрһээ бага бэшэ һү һаажа, үлөөшэ саг соо үнеэн бүриһөө үшөө 900 литр һү һааха зорилготойб.

Үнеэдые гуримшаһан нэгэ сагтань һаажа, эдеэлүүлжэ байхада ехэ һү һааха хэрэгтэ тон шухала. Би үнеэдээ гуримшаһан ёһоорнь алдангүйгөөр, хойно хойноһоонь һаадагби. Иигэжэ һургахада үнеэд өөһэдынгөө ээлжээ хүлеэгээд байдаг. Харин урда, хойно оруулхада үнеэд тэсэжэ ядадаг, һүсэ табижа үгэдэггүй байха юм.

Үнеэдые һайнаар эдеэлүүлээд, шадажа һаагаад байхада үдэртөө нютагайшье үүлтэрэй үнеэдһээ 10 гаран литр һүн һаагдаха байна.

З. Тырина, хоёрдохи фермын һаалишан.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һаалишад зелёнко сабшаад, фермэдээ абаашахаяа тээжэ байна.

Малые шадажа бэлшээхэ хэрэгтэй

Манай фермэ бэлшээриин газараар дутамаг юм. Тойроод ой модон, тарьянай газар, баруугаарнай —Сэлэнгэ мүрэн. Фермымнай бэлшээриин газар Сэлэнгэ мүрэнэй ольтирогууд дээрэ байдаг. Конный гэжэ ольтирог дээрэ 150-яад гектар бэлшээритэйбди. Мүн тэрээнэй хажууда хоёр багахан ольтирогууд бии. Эдэ бэлшээринүүдээ һэлгэжэ хэрэглэхые оролдодог байнабди. Конный гэжэ ольтирогоо хоёр хуби болгожо хубаагаад, нэгэн дээрэнь 10 хоног соо үнеэдээ бэлшээһэнэйнгээ һүүлээр нүтөөдэдэнь ородогбди. Харин нүгөө хоёр багахан ольтирогууд дээрэ 5—6 хоног соол үнеэднай бэлшэдэг юм. Иигэжэ бэлшээриингээ газарнуудые һэлгэжэ байгаад, мал адуулхада дахинаа эрьетэр хорёод хоног соо ногоониинь хүсэд һэргэшэһэн байдаг.

Бэлшээриимнай газар багашье һаа, яһала һайн ногоотой юм. Уһанай дунда ольтирогууд дээрээ байдаг тула гандаха гэжэ балай байдаггүй. Тиимэһээ үнеэднай бүхэли үдэртөө бэлшээгдэжэ ябахадаа яһала һайнаар сададаг гээшэ. Тиибэшье зунай сагта малые үглөө үдэшын һэрюундэ бэлшээхэдэ һайн.

Зунай халуунда үнеэдые шадажа бэлшээхэ хэрэгтэй. Бидэнэр халуун болоожо захалхалаар үнеэдээ хирэ-хирэ болоод лэ Сэлэнгын татуурта оруулжа, һэрюусүүлдэг, уһалдаг байнабди. Иигэжэ һэрюусүүлжэ ябаад адуулхада үнеэд һайнаар бэлшэдэг юм. Теэд Сэлэнгэ мүрэн дээрэ саг үргэлжэ һэбшээлжэ байдаг тула ольтирогууд дээрэмнай яһала һэбшээ һалхитай, һэрюун байдаг.

Ф. Чумаков, хоёрдохи фермын мал адуулагша.

Покровкын һаалишад

Ондоо газар нютагуудаар ябахадаа, мүн Улан-Удэдэ түрүүшүүлэй суглаа, зүблөөнүүдтэ ерэхэдээ Прибайкальска аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой һаалишад «Зунай сагта манай Покровкодо айлшалагты, тэндэмнай, Сэлэнгын эрьедэ баһал жэгтэй һайхан даа, хүхюунзэршье байдагбди» гэжэ хүнүүдые уридаг юм. Нээрээшье, эндэ зунай сагта байгаалинь аргагүй һайхан. Тойроод набша намаагаа дэлгэһэн ой модон, шугы бургааһан, Хойто талаарнь, баруугаарнь эгсэ эгсэ хабсагайнуудтай үндэр үндэр хада уулануд. Хадын бооринуудаар хүхэржэ ургаһан тарьянай полинууд зэрэлгээтэн долгилжо байхань харагдадаг. Тосхоной баруун урдуур, хоёр эрьеэрээ бүтүү намаа набшатай шугы бургааһаар бүрхөөгдэһэн Сэлэнгэ мүрэн урдажа байдаг юм. Иимэ нэгэ үзэсхэлэн гоё газарта колхозой һаалиин үнеэдэй хоёрдохи фермэ байрланхай.

... Үргэн ута гэгшын байра соо зууһаад шахуу үнеэд нэгэ жэгдээр хоёр ханын захаар һубарижа байгаад, кормушкануудсоо соонһоо шэрүүнээр татаһан гэхэ гү, али низалһан овёсой гурил хомхойгоор эдижэ байна.

Залуухан һаалишад басагадай хүхилдэхэ, алярхалдаха, дуулалдаха абяан нэгэшье таһарнагүй. Тииһээршье байтар хүнгэн сагаан хүнэгүүдэй хүгжэм мэтээр ханхиналдаха абяан соностожо захалаад, уданшьегүй бүтүү хүүеэн болошоо һэн.

— Һүншье гээшэ һаагданал гээшэ. Гансал тоһоной заводто, мүн Улан-Удын горкоопторгдо зөөжэ үрдихэ хэрэгтэй,—гэжэ фермые даагша залуухан хүбүүн Ефим Алемасов хүхюутэйгээр хэлэнэ.

Хэдэхэн сагай үнгэрөөд байхада үнеэдэйнтээ заримыень һааһан һаалишад хүнэгүүдые бариад, һү тушаажа байһан газарта ошожо захалба. Аятайханаар түхеэрэгдэһэн һарабша доро гартаа саарһа гуурһа бариһан сагаан халаадтай залуухан басаган һууна.

— Энэ манай главбух,—гэжэ зоотехник Леонид Васильевич Минеев наадажа дуугарха юм.

Сэбэрхэн марляар хушагдаһан бидонууд руу һаалишад хэмжүүлһэн һүеэ хэжэл, хэжэл байна. Тэдэнэр үглөө үдэшынгөө һаамые сасуулаадшье үзэнэ. Хэбэрынь, һаалишадай хөөрэлдэжэ байхые дуулахада, мүнөөдэрэй олонхи үнеэдһээ 11—12 литр һүн һаагдаа ха. Харин энэ фермын үнеэн бүриһөө дунда зэргээр бүхыдөө 10 литр һүн һаагдаһан байба. Фермын 100 гаран үнеэдһээ мянга һайса гаран литр һүн мүнөөдэр хоёр һаамда һаагдаа.

— Үнеэн бүриһөөн сүүдхэдээ хахад пүүд һү һааһаар үнинэйбди. Июлиин 1-һээ эхилжэ, арбан литртэ хэргэбэбди,—гэжэ учётчица Тамара Батышева омогтойгоор хэлэнэ.

Энэ амжалта хайшан гээд туйлагдааб гэхэдэ, үнеэдтэ июнь һараһаа эхилжэ бэлшээриин ногоондо нэмэлтэ болгон ногоон тэжээл дуратай соонь эдюулэгдэдэг болоо. Үнеэд бүхэли үдэртөө Сэлэнгэ мүрэнэй ольторогууд дээгүүр шэмэ һайнтай ногоондо һайнаар бэлшээд, үдэшэндөө байрадаа ерэжэ, тус тустаа хоёр пүүдһээ дээшэ ногоон тэжээл эдинэ. Энэ фермынхид мүнөө жэлдэ ногоон конвейертэ зорюулжа, 30-аад гектарта элдэб культурануудые—хара тарьяа, овёстой холимол горох, кукуруза гэхэ мэтэнүүдые тариһан байна. Июнь һара соо хара тарьянай ургажа байха үедэ сабшажа, үнеэдтээ эдюулжэ байгаад, мүнөө овёстой холижо тариһан горохынгоо полидо ороо.

Гансахан ногоон конвейер эмхидхэһээр энэ фермынхид ехэ һү һаадаг болоо гэжэ хэлээ һаа, буруу болохо. Һүүлэй хэдэн жэл соо эндэ үнеэдһээ һү һаалгые дээшэлүүлхын тулада ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна.

Эндэ хэдэхэн жэлэй саада тээ үнеэдһээ тон бага һүн һаагдадаг байгаа. Түрүүлэгшэ боложо һая эндэ ерээд байхадаа юунһээ эхилһэн тухайгаа энэ колхозые хүтэлбэрилэгшэ Яков Петрович Соколов һонирхолтойгоор хөөрэнэ.

— Зоной дунда хэлсэдэгэй ёһоор бидэнэр «А» үзэгһөө захалһан байнабди. Тон түрүүндэ, һаамхай үнеэдээ тус тус һаалишадта даалгажа үгөө һэмди. Харин урдань һаалишад үнеэдые бэедээ даажа абаагүй, ошоод лэ дуратай үнеэгээ һаадаг байгаа. Тэрэ үедэ үнеэд һаагдахадаашье һаагдажа, үгыдээшье үгы байһан юм.

Тэрэнһээ гадна энэ колхоздо үнеэдэй үүлтэр һайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ захалһан байна. Үнеэд үүлтэр үүлтэрээрээ, һү гарасаараа илгагдажа, бүлэг бүлэг болгогдоод, һаалишадта хубаагдажа үгтэһэн байгаа. Тиигээд 1954 ондо үнеэд һайнаар ондо орожо, тэрэ жэл анха түрүүшынхеэ урда жэлэйхидээ орходоо аяар 100 мянган литр һүн үлүү ехээр һаагдаһан байна. Харин үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1600 литр һү һаажа урзанданайхидаа орходоо мүн лэ зуу мянга гаран литр һүн үлүү ехээр һаагдаһан байна.

— Бидэнэр һү һаалгаяа жэл бүри зуу мянган литрээр лэ дээшэлүүлжэ байха гэжэ шиидэнхэйбди, — гэжэ колхозой түрүүлэгшэ хөөрэнэ.—Мүнөө жэлдэшье нёдондонойхидоо орходоо мүн лэ зуу мянган литрһээ бага бэшэ һүн үлүү ехээр һаагдаха.

Колхозой 1-дэхи фермэдэ Покровкынхидһоо мүн лэ дутуугүй ехэ һүн һаагдадаг юм. Энэ хоёр фермын һаалишадай дунда шанга мүрысөөн дэлгэржэ, үнгэрэгшэ хабартаа нэгэдэхи фермынхид түрүүлжэ ябатараа мүнөө 2-дохи фермынхидтэ булигдаа.

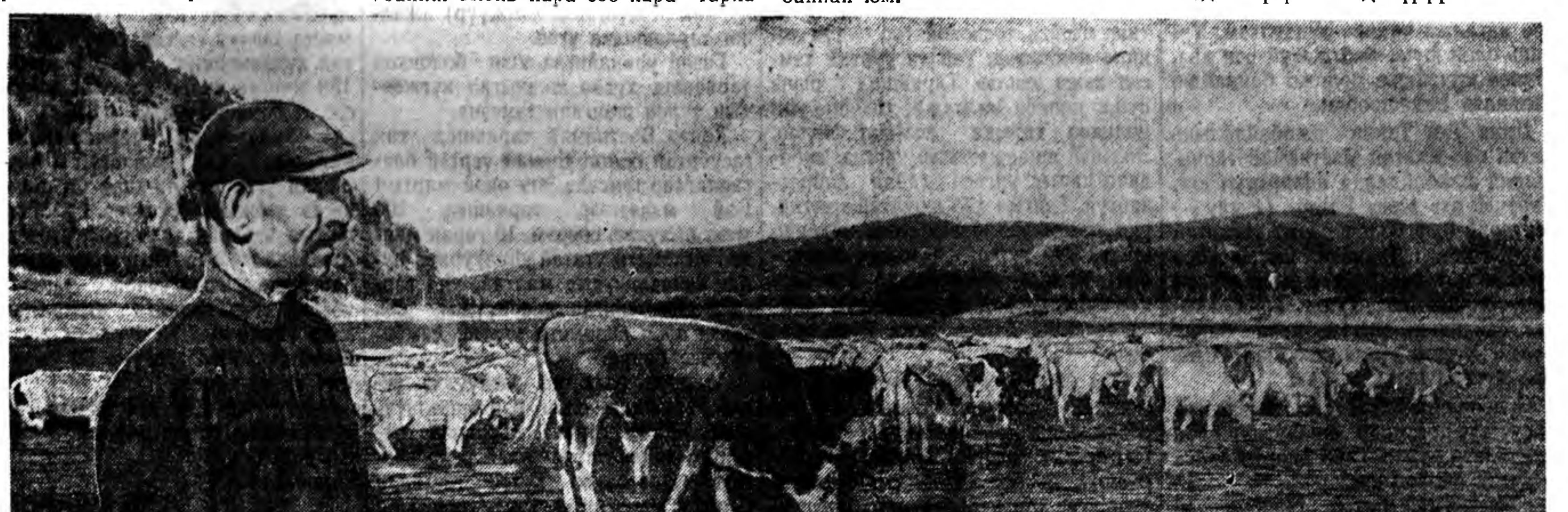
Зунай сагта эндэ үнеэдэй бэлшээриие һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Бэлшээриин газарнууд хэдэн хуби болгогдожо хубаагдаад, һайнаар хэрэглэгдэнэ.

Колхозой хоёр фермын һаалишадай дунда эрхим ажалаараа шалгаржа байдаг хүнүүд олон. Ксени Перова, Валя Астраханцева, Анна Викторова, Екатерина Батышева, болон бусад хэдэн хүн ажахын жэлэй эхилһэнһээ хойшо нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 1421—1150 литр һү һаагаа.

Фермэдэ үнеэдэй тоо толгой жэл бүри олошоруулагдана. Тиигэжэ гансашье үнеэн бүриһөө бэшэ, мүн бүхыдөө ехэ һүн һаагдадаг болоо. Хэрбээ колхоз 1955 ондо эдлүүриингээ газарай 100 гектар бүхэндэ 78 центнер һү абаһан байгаа һаа, мүнөө жэлдэ 100 центнер абахаар хараална.

Иигэжэ һү һаалгаяа жэл бүри 100 мянган литрээр дээшэлүүлжэ байһан Прибайкальска аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой һаалишад үдэртөө үнеэн бүриһөө 12—13 литр һү һаахын түлөө шанга тэмсэл дэлгэрүүлжэ захалаа.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой 2-дохи фермын мал адуулагша Федор Савельевич Чумаков үнеэдээ бэлшээридэ гаргаад уһалжа байна. А. Мантаевай фото.

ХИЛЫН СААНАҺАА ЕРЭҺЭН ТЕЛЕГРАММАНУУД

Уругвай. Монтевидео городой Аграсиада үйлсэ.

ТАСС-эй фотохроника.

Горнягуудай англиийска профсоюзай конференци дээрэ

ЛОНДОН, июлиин 4. (ТАСС). Горнягуудай национальна профсоюзай конференци Рамсгейтдэ боложо байна. Юумэнэй үнэ сэнгэй хүндэрһэнтэй дашарамдуулан салин хүлһэ ехэ болгохо тухай эрилтэтэй тоггоол тэрэ конференци дээрэ нэгэн дуугаар баталагдан абтаа гэжэ Пресс Ассошиэйшн агентство мэдээсэнэ.

Энэ тогтоолые урда Уэлсын горнягуудай федерациин түрүүлэгшэ Уильям Пейнтер дурадхан оруулһан байна. «Нүүрһэнэй промышленностиин хүдэлмэришэдэй салин хүлһэниинь хоолойгоо тэжээхын аргагүй бага байна» гэжэ Уильям Пейнтер мэдүүлбэ.

Урда Корейдэ забастовко болоно

ПХЕНЬЯН, июлиин 4. (ТАСС). Салин хүлһэ ехэ болгохо тухай урдань үгэһэн үгөө дүүргэхэһөө америкаанска сэрэгэй засагаархидай ба Урда Корейн подрядчигуудай арсаһанда эсэргүү буруушаалай тэмдэг болгон, мүн тэрэшэлэн сэдьхэлээ хангагүй байһаа мэдүүлһэн хүдэлмэришэдые олоорнь ажалһаань гаргаха гэһэн һүрдэлгэнүүдтэ эсэргүүсэжэ, Инчоной арба мянга үлүүтэй докернууд бүгэдэниитын забастовко хэхэ гэжэ шиидэбэ гэжэ урда корейскэ Хабтон Тхонсин агентство мэдээсэнэ.

Тэгүүгэй бүд нэхэгшэд бүлэг хүдэлмэришэдые ажалһаань хуули бусаар гаргаһандань буруушаалаа мэдүүлжэ һаяхан демонстраци хэбэ гээд «Сеул Синмун» газетэ мэдээсэбэ.

Хаpгынуудые барина

ПАРИЖ, июлиин 4. (ТАСС). Сирийскэ газетэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Турци Сириин хилэ шадар стратегическа удхашанартай шоссей хаpгынуудые, газар доро аэродромуудые барина гэжэ Франс Пресс агентство Дамаскаһаа дамжуулна.

Партиин ба Советскэ Социалистическэ байгуулалтын хүсэ шадалые харуулһан гэршэ

БУХАРЕСТ, июлиин 4. (ТАСС). «Ганса нэгэн хүндэ шүтэн һүгэдэлгэ ба тэрэнэй хойшолонгуудые усадхан зайсуулха тухай» Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй тогтоолые Румынин Арадай Республикын олониитэ тон ехээр һонирхон угтаба. «Му ка» гэжэ газетэ энэ тогтоолые айхабтар ехэ удхашанартай документ гэжэ нэрлэнэ.

Ганса нэгэн хүндэ хэтэрхэй ехээр шүтэн һүгэдэхэ ябадалые Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй үгсэлээр эрид сэхээр шүүмжэлхэ гээшэ партиин ба советскэ социалистическэ байгуулалтын хүсэ шадалые эли тодоор гэршэлнэ гэжэ газетэ бэшэнэ. Марксистско-ленинскэ үзэл бодолоор лэ хүмүүжүүлэгдэһэн парти, арад зоноо алба хэдэг, арад зонтоёо нягта холбоотой ба тэдэнэрээ дэмжэгдэдэг лэ парти иимэ эрид сэхээр хэлэжэ шадаха байна. Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй тогтоол дайсан харша этэгээдүүдэй тарааһан худал хуурмаг үгэнүүдые буруушаан тодоруулна гэжэ газетэ саашань бэшэнэ.

Айхабтар ехэ удхашанартай документ

ПРАГА, июлиин 4 (ТАСС). «Ганса нэгэн хүндэ шүтэн һүгэдэлгэ ба тэрэнэй хойшолонгуудые усадхан зайсуулха тухай» Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй гаргаһан тогтоолые мүнөөдэр чехословацка газетэнүүд толилбо.

«Айхабтар ехэ удхашанартай документ» гэһэн гаршагтай бэшэг доторо «Руде Право» газетэ иигэжэ бэшэнэ:

— Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съездын һүүлээр ехэ удааншье саг үнгэрөөгүй. Зүгөөр советскэ коммунистнарай гаргаһан шиидхэбэринүүд айхабтар шухала удхашанартай байна, тэдэнэр социализмын, демократиин ба энхэ тайбанай хэрэгтэ үүргэ бэлшээлһэн энэ айхабтар ехэ удхашанартай документ бэхижүүлнэ, бүхы дэлхэйн ажалшадай дунда үзэгдөө дуулдаагүй ехэ дэбжэлтэ үүдхэнэ гэжэ мүнөө бүгэдэндэ эли болобо.

«Урагшаа шэтэлһэн зам» гэжэ гаршагтай түрүү бэшэг доторо «Праце» газетэ иигэжэ бэшэнэ: «манай дайлалдай улам шангаар улижа, һүүхирэлдэжэ байгааше һаань, бидэнэр үнэн зүб замаар ябанабди гэжэ этигэнэбди. Азиин ба Африкын олон миллион арад түмэниие даража байһан хүнүүд, бүхы дэлхэйн хүн зониие экономическэ ба политическэ талаарнь мэдэлдэ абаха гэжэ шунахайржа байһан хүнүүд арад зоной эрхэ сүлөө гэшээ юун бэ гэжэ бидэндэ һургаал үгэхэ яашье шадахагүй».

КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоол тушаа Пальмиро Тольяттиин хэһэн мэдүүлгэ

РИМ, июлиин 4. (ТАСС). Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй тогтоол тушаа Итальянска коммунистическэ партиин генеральна секретарь Пальмиро Тольяттиин хэһэн мэдүүлгые үсэглэдэр «Паэзе сера» гэжэ үдэшын газетэ хэблэбэ.

Тольятти иигэжэ хэлээ: «Ганса нэгэн хүндэ хэтэрхэй ехээр шүтэн һүгэдэхэ ябадалай шалтагаануудай ба тэрэнэһээ боложо гарһан хойшолонгууд тушаа КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоолой хүсэд дүүрэн тексты би үшөө уншаагүй байнаб. Тиигэшье һаа минии һанахада, Сталинай хэжэ байһан ажалябуулгые КПСС-эй XX съезд дээрэ шүүмжэлһэнтэй дашарамдуулан, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй ба коммунистическэ хүдэлөөнэй гаргаһан асуудалнуудые тайлбарилха талаар энэ документ айхабтар шухала удхашанартай байна.

Мэдээжэ болоһон интервью доторо минии хэлэһэн һанамжануудай тухай хэлэхэ болоо һаа, тэрэ бэшэһэн зүйлнүүдэйнни дахяад анхаралтайгаар уншаа һаа дээрэ болохо һэн гэжэ һананаб. Социалистическэ общество байгуулха талаар советскэ нүхэдэй баримталжа байһан харгы шүгам тон зүб гэжэ би сэхэ мэдүүлжэ һэм. Энээндэ ямаршье һэжэг намда үгы. Зүгөөр иигэжэ мэдээрэ шье һаа, хуули ёһо эбдэхэ, партиина ба советскэ демократиие хизаарлаха мэтээр Сталинай хүтэлбэрилжэ байха үедэ үүсэһэн алдуунуудай удхашанар тухай олон ондоо һанамжанууд гаража болохо ха юм. Эдэ алдуунууд СССР-эй экономическэ ба политическэ хүгжэлтэдэ ямар нүлөө үзүүлээб гэжэ хүнүүд ондо ондоогоор һанажа болохол.

Ондо ондоо һанамжанууд гаража болохо гэжэ дабтаха байнаб. Энэ асуудалаар үнэн сэдьхэлһээ үгэ буляалдаан гараа гээшэ һаа мэдэхэ болоһон тухай, бэе бэеэ ойлгожо ба бэе бэедээ найдажа байһамнай харуулха ха юм. Советскэ Союздашье, мүн уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэшье Сталинда дан ехээр шүтэн һүгэдэхэ ябадалай хойшолонгуудые буримаһэн усадхахын тула КПСС-эй хүтэлбэрилэгшэд энээнэй урда тээ ябуулһан ба мүнөө ябуулжа байһан хэмжээ-ябуулгануудые би өөрөөшье, манай партиин хүтэлбэрилхы органуудшье буримаһэн һайшаана. Ондо ондоо һанамжанууд гарахадаа энээние буруушаана бэшэ, харин бүри һайнаар баталан харуулна гээшэ».

Хитадай компартиин гэшүүд олошоржо байна

ПЕКИН, июлиин 4. (ТАСС). Газетэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөө үедэ Хитадта компартиин гэшүүдэй тоо 9 миллион гаран болобо. Үнгэрһэн жэлэй турша дотор нилээд олон хүдэлмэришэд, тараашад, наука ба искусствын ажал-ябуулгашад коммунистическэ партида ороһон байна.

«Хубэйжибао» газетын мэдээсэлэй ёһоор, 1955 он соо Хубэй провинцидэ 100 мянга шахуу хүн компартиин гэшүүд боложо абтаба. Тэдэнэй сооһоо 70 мянганиинь хүдөө нютагуудай байгаг хүнүүд болоно.

«Аньхуэйжибао» газетын мэдээсэлһээ харахада, Аньхуэй провинцидэ нёдондо жэлэй һүүл багта компартиин гэшүүдэй тоо 270 мянга гаран болоһон байба. Энэнь 1949 оной хидо оройдоо дүрбэ дахин ехэ болоно. Энэ провинцын волость бүхэндэ мүнөө үедэ партиин организацинууд бии болгогдонхой. Хүдөө ажахын кооператив бүридэ компартиин гэшүүд бии.

Цзянсу провинцидэ үнгэрһэн жэлэй сентябрьһаа эхилээд, энэ жэлэй майн һүүл болотор 107 мянга гаран хүн КПК-гэй гэшүүд боложо оробо гэжэ «Синьхуажибао» газетэ мэдээсэнэ. Мүнөө үедэ Цзянсу провинцидэ 659 мянган коммунистнууд бии.

Олон тоото эхэнэрнүүд—промышленна предприятинуудай түрүү хүдэлмэрилэгшэд, багшанар, хүдөө ажахын кооперативуудай гэшүүд компартида олоороо оробо. «Сианьжибао» газетын мэдээсэлэнэй ёһоор, Сиань городто 1949 ондо оройдоо 148 эхэнэрнүүд Хитадай коммунистическэ партиин гэшүүд байһан юм, харин мүнөө үедэ тэндэ 2.355 эхэнэр—коммунистнар хүдэлжэ байна.

Энэ жэлэй түрүүшын квартал соо Хитадай залуушуулай шэнэ демократическа союзай 200 мянган гэшүүд коммунистическэ партида абтаа.

Зүүн Пакистанай хүн зондо Советскэ правительствын эльгээһэн бэлэг

КАРАЧИ, июлиин 4. (ТАСС). Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, байгаалиин үзэгдэлнүүдһээ боложо аюулда ороһон Зүүн Пакистанай хүн зондо бэлэг болгон эльгээгдэһэн эдээ хоолой зүйлнүүдые ашаһан «Адмирал Ушаков» гэжэ советскэ пароход Читтагонгдо хүрэжэ ерэбэ. Эдээ хоолой эдэ зүйлнүүдые Советскэ Союзай Посол И. Ф. Шпедько энэ провинциин губернатор Фазлул Хак гэгшэдэ баяр ёһолтойгоор дамжуулан үгэбэ.

Энэ бэлэг эльгээһэнэйнь түлөө Зүүн Пакистанай правительствын ба арад зоной зүгһөө Советскэ Союзай Правительстводэ ба арад зондо губернатор гүнзэгы ехэ баяскалан хүргэбэ.

Зүүн Пакистанай эдеэ хоолой министр Гиясуддин Ахмед гэгшэ мүн эндэ үгэ хэлэбэ. «Зүүн Пакистанай арад зоной ехэ хохидолдо ороод байха үедэ иимэ ехэ бэлэг—40 мянган тонно ороохо тараа Россиһоо эльгээгдэбэ» гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Байгаалиин үзэгдэлнүүдһээ болохо аюулда ороһоной эсэстэ Зүүн Пакистанай арад зон мүнөө үедэ эдеэ хоолой зүйлнүүдээр ехээр ядалдажа байна, тиимэһээ советскэ арад ба Советскэ Правительство һанаагаа зобоно гэжэ посол Шпедько өөрынгөө хэлэһэн үгэ соогоо тэмдэглэбэ. Советскэ правительствын эльгээһэн бэлэг «Пакистанай арад зондо советскэ арадай хани ёһоной анхаралтайгаар хандажа байһаниинь харуулна» гэжэ посол хэлэбэ.

Познаньда болоһон событинууд тушаа

ВАРШАВА, июлиин 4. (ТАСС). Познаньда болоһон событинууд тушаа Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Циранкевичын хэһэн мэдээсэлые Польско Арадай Республикын Министрнүүдэй Совет хараа үзөөд, анхаралдаа абаба. Польшын Нэгэдэмэл Хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитедэй секретарь Э. Герек түрүүтэй партиина-правительственна комисси Познаньда болоһон событинуудые шинжэлэн үзэжэ байна гэжэ Ю. Циранкевич Министрнүүдэй Соведтэ дуулгаба. Энэ комисси зохихо дурадхалнуудые оруулха байна.

Американска булад хайлуулгын промышленностиин хүдэлмэришэдэй бүгэдэниитын забастовко

НЬЮ ЙОРК, июлиин 3. (ТАСС). Американска булад хайлуулгын промышленностиин хүдэлмэришэдэй бүгэдэниитын забастовко эхилээд хоёр бадахи үдэрөө үргэлжэлжэ байна. Булад хайлуулгын промышленностиин бүхы центрнүүдтэ хүдэлмэришэд өөһэдынгөө эрилтэнүүдые эрид шууд табиһаар байна, заводуудай газаагуур харуулнуудые табина.

Булад хайлуулгын промышленностиин хүдэлмэришэдэй забастовкые АТФ—КПП-гэй хүтэлбэрилэгшэд дэмжэбэ.

Булад хайлуулгын заводууд дээрэ хүдэлмэрэе болиулһан ябадал экономикын бусад һалбаринуудта нүлөөлжэ эхилээ. Транспорт дээрэ хүдэлмэришэдые олоорнь ажалһаань гаргажа эхилбэ. Жэшээнь, имагтал түмэр зам дээрэ хүдэлмэрилдэг гүша мянган хүдэлмэрилэгшэд неделиин һүүл багта ажалаа хаяулха гэжэ хараалагдана. «Пенсильвания рейлроуд» гэжэ түмэр замай компаниин 18 мянган хүдэлмэрилэгшэдые, «Балтимор энд Огайо рейлроуд компани»— 5 мянган хүдэлмэришэдые ажалһаань гаргажа эхилбэ.

«Сокольники» гэжэ Москва[…] Культурын ба амаралтын парк соо [...] гэдэй нэгэ үдэрэй амаралтын гэр [...] болгогдоһоор хорин жэл болож[...] Эндэ 400 хүнэй амархаар. Столи[...] пионернүүд болон һургуулиин[...] һайнаар амархын тулада эндэ бүх[...] хэ байдал байгуулагдахагүй. Тэн[...] спортивна секцинүүд кружогууд[...] туристнүүдэй база бии[...] лиотека, кинозал, драматическа т[...] хүдэлдэг. Наранда бэеэ шараха тус[...] талмай тухээрэгдэнхэй.

Энэ амаралтын гэртэ һаяар зунай [...] радын баригда дүүрэхээ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һургуулиин һура[...] Лена Макатинская (баруун тээһээ), [...] мара Туркина амаралтын гэрэй уни[...] гын зал соо байна.

ТАСС-эй фотохроник[...]

Спортын hонинууд

ФУТБОЛ

Дүрбэн үдэрэй турша БМАС[...] эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ ба «[...] ревестник» гэжэ стадионууд д[...] аймагууд хоорондын мүрысөөнүү[...] илалта туйлаһан хүдөөгэй футб[...] на командануудай мүрысөөн үн[...] гэгдэбэ.

Түрүүшын үдэр Ториин ба Б[...] рын аймагуудай команданууд [...] заа. Шанга тулалдаанай һүү[...] Ториин футболистнар 4:3 гэһэн [...] тойгоор илалта туйлажа, хахад [...] нальна мүрысөөндэ хабаадал[...] эрхэ олоһон юм. Тиин тэдэнэр К[...] тын аймагай футболистнартай [...] даха зуураа, 2:0 гэһэн тоотой[...] шүүгдэһэн байна.

Кабанскын ба Хориин коман[...] нуудай хоорондо үнгэргэгдэһэн [...] рысөөндэ 3:1 гэһэн тоотойгоор [...] рииихид илаһан байгаа. Иигэжэ [...] чурын, Ториин, Кабанскын аймаг[...] дай команданууд өөһэд хоорон[...] 3-дахи (торииннхид), 4-дэхи (каб[...] 5-дахи (бичурынхид) [...] ринуудые хубаажа, финальна м[...] соондэ наадаха эрхэ олоо.

Июлиин 3-да БМАССР-эй 25 [...] лэй ойн нэрэмжэтэ стадион д[...] Кяхтын ба Хориин командану[...] хоорондо финальна мүрысөөн [...] гэргэгдөө. Наадинай 20-дохи ми[...] тада кяхтынхид нүгөөдүүлэй вор[...] руу бүмбэгэ сохижо, тоо нэ[...] байгаа. Мүрысөөнэй хоёрдохи хах[...] та Хориин футболистнар харю[...] бүмбэгэ сохижо, тоогоо 1:1 болг[...] юм. Эсэстэ Кяхтын футболист[...] 2:1 гэһэн тоотойгоор шүүһэн бай[...] Иигэжэ тэдэнэр республикын кү[...] гэй командануудай хоорондо ила[...] тыһаа, дамжуулгын кубок ба [...] дэхи шатын диплом абаба.

***

Футболоор городой энэ жэлэй [...] бок абалгын мүрысөөндэ спорти[...] общество бүхэн өөһэдынгөө э[...] шүүлэй ба эрэшүүлэй командан[...] дые табиха ёһотой байгаа. Тиин [...] мүрысөөндэ городой спортивна [...] ществонуудай эрэшүүлэй 17, э[...] шүүлэй 10 команда хабаадаа.

Хэдэн уулзалгын һүүлээр эрэ[...] лэй дундаһаа 15 очкотой «Байка[...] 12 очкотой «Локомотив» команда[...] хид түрүүлжэ ябана. «Моли[...] ба «Восток» гэжэ команданууд[...] мүрысөөндэ 3:1 гэһэн тоотой[...] «Востогой» команда илаһан бай[...] Транспортын «Локомотив» коман[...] «Авангард» командын футбола[...] нартай наадаха зуураа, тэдэнэ[...] 4:0 гэһэн тоотойгоор илаба.

ШАТАР

Шатараар БМАССР-эй тү[...] һурви эзэлхын түлөө мүрысөөнэй[...] дахи уулзалга болобо. Галдав[...] Цыденов хоёр нададаад, һүүлшынх[...] шүүгдөө.

Мадаев Власовые, Шадрин Ж[...] томирские, Макальский Самари[...] шүүгдэбэ.

Пуртов Мүнхөөтэй наадаха [...] раа абаһаар һайн байдалтай бай[...] Саашадаа адли шахуу болоод мү[...] сэе, тэнсэлгээр дүүргээ. Сампи[...] —Мельников, Сумкин—Торлоев [...] шэдэй партинууд хойшолуулагда[...]

3 уулзалгануудай дүнгэй [...] Галданов (2 очкотой, нэгэ парт[...] хойшолуулагдаһан) түрүү һуур[...] ябана. Мадаев—2,5, Цыденов—[...] баһаа 2 очкотой болоод ябана.

А. Мал[...]

Вьетнамска тосхоной шэнэ байдал

(Вьетнамай Демократическа Республикаһаа ерэһэн бэшэг)

Аграрна реформо бэелүүлгэ хадаа Вьетнамай Демократическа Республикада боложо байгаа событинуудай эгээн шухалань болоно.

Вьетнам болбол хүдөө ажахы эрхилдэг орон юм. Тэндэхи хүн зоной 90 шахуу процентнь тараашад болодог. Колониальна мүлжэлтэһөө ороной хойто зүгэй сүлөөлэгдэтэр бүхы газарай 30 гаран процентнь тараашадай мэдэлдэ байгаа. Тиихэдэ хамта дээрээ элдүүрилэгдэжэ болохоор газарайнь 70 процент болон зонойнь 5 процент болодог нютагай помещигүүдэй, мүн харин колонизаторнуудай мэдэлдэ байһан юм.

Колонизаторнуудта болон эхэ орондоо урбагшадта эсэргүүтээр, эб найрамдалай, үнэнтэ зүб социальна байгуулалтын түлөө тэмсэлдэ бодоһон арад хүдөөгэй ажалшадай үгэ заяанһаа хойшо хүсэһэн газар түхай асуудалые шиидхэхэ эрилтэ хэһэн байна. Эдэ эрилтэнүүдтэйнь тааралдуулан бүри сүлөөрэлгын дайнай боложо байха үедэ тараашадай байдалые һайжаруулгада зорюулагдаһан зарим хэды хэмжээнүүдые арадай засаг абаһан байгаа. Эхэ орондоо урбагшадай газарые буляан абаха тухай, арендын түлөөһэнэй процент химдаруулха тухай хуули гаргагдаа бэлэй. 1953 оной декабрь һарада Вьетнамай Демократическа Республикын Национальна суглаан аграрна реформо тухай хуули абаа һэн. Энэ хуулиин ёһоор помещигүүдэй газар зээмэлгэ усадхагдажа, газар хадаа тэрэниие элдүүрилдэг хүнүүдтэ үгтэхэ болоо һэн. Республикын ажалша тараашад энэ хуулиие угаа ехэ дэбжэлтэйгээр хүлеэн абаад, арадай засагай туһаламжатайгаар тэрэниие бэелүүлжэ эхилээ бэлэй.

Аграрна реформо хадаа тараашадай ажабайдалда ехэ хубилалта хэжэ. Вьетнамай тосхонуудай тухэл шарайе хубилган шэнэдхэнэ.

...Манай хүрэһэн Сом Мой гэжэ тосхон Сон-Тая гэжэ городһоо зүүн хойшо 16 километртэ оршодог. Тосхондо ухибүүдһээ ондоо иигэшье хүн үзэгдэхэгүй. Маанадтай суутаа ябаһан вьетнам нүхэр хөөрэнэ:

— Мүнөө эгээл сүлөөгүй үемнай, хамаг зомнай поли дээрэ гаранхай.

—Тосхондотнай хэн үлөө гээшэб, хэнэйдэ орожо болохоб, гэжэ манай урдаһаа ерэжэ ябаһан басаганһаа һураабабди.

— Манайда орыт, гэжэ басаган ехэ баяртайгаар харюусажа, иигэжэ һураба:

— Ле нсо? (советскэ гүт?)—Бэеэ зэргэ гайханһгаар тэрэ басаган саашань хэлэбэ:—Би эгээн түрүүшынхиеэ советскэ хүнүүдые хаража байнаб. Манайда орожо хайрлыт.

Тэрэнэй гэртэ орожо тараашанай байдалтай танилсанабди. Динх Тхи Тхин эхэтэеэ суугаа байдаг. Вьетнамай заншалаар сай аягалха зуураа басаган хөөрэнэ:

— Урдань манайда стакан үгы байһан юм. Харин мүнөө сай стакан соо аягалжа таниие хүндэлхэм. Урдань олон күмэ байгшагүй һэн даа. Мүнөө ютэйшье болохо байнабди. Тэдэндээ дадашообди.

Динх Тхи Тхиин ажабайдалынь хэдэн оло мянган Вьетнамай тараашадай ажабайдалда адлирхуул юм. Тэрэнэй эхэ эсэгэ 1 мау (1 мау — гектарай 0,36 болодог юм) газартай байһан юм. Тэдэнэр помещигһоо гурбан мау газар арендээр абажа элдүүрилдэг һэн. Тхиин арба нэгэтэй байхадань эсэгэнь наһа бараа бэлэй. Хүшэр хүндэ ажалһаа эхынь бэе муудаа һэн.

Сүлөөрэлгын дайнай эхилхэтэй сасуу түс тосхондо ажаһуудаг олон хүнүүдтэй хамта Тхин партизанска отрядта ороһон юм.

...Вьетнамай бүхы тараашадтай адляар Сом Мой тосхоной тараашадай үни заяанай хүсэл бэелүүлэгдэбэ: тараашад мүнөө газартай боло. Сом Мой тосхондо бүлэ бүхэн хүн бүхэндэ 3,5—4 мау газар абаа. Тхин эхэтэеэ хамта 8 мау газартай болоо.

— Газар абаал һаа хэрэг дүүршэхэ бэшэ байбал, гэжэ Тхин хөөрэнэ,—газараа һайнаар элдүүрилхэ, үндэр үргаса абаха хэрэгтэй. Эндэмнай удаа дараалан гурбан жэл гандаа. Нёдондо сентябрь һарада болоһон тайфун (ехэ хүсэтэй һалхин) ехэ хохидол ушаруулаа бэлэй.

— Урдань ургаса тараасымнай наранай шангаар хататарнь шаралдаха юушье хэхээ мэдэгшэгүй бэлэйбди. Харин мүнөө ондоо болоноол. Тосхондохи Ажалшадай партиин ячейкэ тосхонойнгоо хүн зониие хүдэлгөөд, ган гасуурта тэмсэл хэжэ эхилээ. Тараашад шэнэ һубаг канава малтажа, холоһоо уһа полидоо татажа асардаг болоо. Энээнэй ашаар үбэлэй үргаса, арбадахи һарын урагса ганда дайрагдаагүй. Гэнтын хёо аюултай хамтаараа тэмсэхэдэ бэлэн гэжэ нёдондо жэлэй дүй дүршэл дээрэһээ ойлгообди. Мүнөө тосхондомнай бэе бэедээ туһалалсаха бригаданууд байгуулагдажа байна гэжэ Тхин хөөрөө.

Сом Мой тосхондо аграрна реформын бэелүүлэгдэһэнэй һүүлээр бусад олон хубилалтанууд болоо. Нютагтахи засаг захиргаагаа тараашадай өөһэдөө хүтэлнэ. Гүрэнэй туһаламжаар кооперативна магазин тосхондонь нээгдээ. Тэрэ магазинһаа тосхонойхид дабһа, бүд, хүдөө ажахын зэмсэг, саарһа, керосин гэхэ мэтые худалдажа абадаг. Тосхоной культурна байдал һайжаржа байна. Ажалшадай партиин гэшүүд ба залуушуул тосхоной культурые һайжаруулхын тулада ехэ хүдэлмэри ябуулна.

Хүсэд бэшэ мэдээнэй ёһоор, ДРВ-дэхи табадахи шатын аграрна реформо 4200 мянган хүнэй ажаһуудаг газар дээрэ бэелүүлэгдэбэ. Урдань помещигүүдэй мэдэлдэ байһан 260 мянган гектар газаргүй ба бага газартай байһан тараашадта үгтөө. Мүн олон тоото хүдөө ажахын зэр зэмсэг, мал, эдеэ хоолой зүйл тараашад абаһан байна. Хүдэлмэриин мал, хүдөө ажахын зэр зэмсэг худалдажа абахынь тулада, үйлдүүриин хүдэлмэри хэхынь тулада тараашадта Вьетнамай национальна банк хэдэн миллиард донг (Вьетнамай Демократическа Республикын мүнгэнэй хэмжүүр) ажалша тараашадта үгөө.

Газар уһанайгаа эзэн болонхой тараашад хүдөө ажахыгаа хүгжөөхын түлөө шангаар тэмсэнэ.

Хойто Вьетнамай тараашад ган гасуурай түлөө болоһон үнэнай үергэй баатарлигаар тэмсэнэ. Энэ оной мартын 1-эй мэдээгээр тараашад 100 мянган худаг, сөөрэм, 10 гаран мянган километр үтатай уһалуурнин һубаг канавануудые малтаа, уһа гаргаха хэдэ мянган мөөрнүүдые хээ, хэдэн олон километр утатай дамбануудые барягаа.

Аграрна реформо бэелүүлхэ үедөө тараашад олон бэрхэшээлнүүдые дабажа гарана. «Газарай реформо хадаа тараашадай революци гээшэ. Энэ хадаа хүдөө тосхондо болодог угаа үргэн, хүндэ хүшэр боршо ангиин тэмсэл мүн» гэжэ республикын президент Хо Ши Мин хэлэһэн байна. Энэ тэмсэл реформын боложо байһан бүхы тосхонуудта үзэгдэнэ.

Бак-Нин провинциин олон тосхонуудаар бидэ ябаабди. Каунг Трунг тосхондо аграрна реформо үнгэргэхэ бригадые хүтэлбэрилэгшэ Куок Кан манда иигэжэ хөөрөө:

— Манай ерэһэн түрүүшын үдэрһөө хойшо аграрна реформо бэелүүлхэдэмнай помещигууд шанга эсэргүүсэлтэ үзүүлнэ. Тэдэнэр өөһэдынгөө зөөриие нюуна. Хүн зониие айлгаха, һүрдүүлхэ зорилгоор тэдэнэр хүдөөгэй эдэбхитэдые алана, гэр байрынь шатаана. Арадай хуули бэелүүлхэдэ помещигууд эсэргүүсэлтэ хэнэ. Һүйдхэл эмхидхэнэ. Нюуса эмхинүүдые ба буу зэмсэгэй склад байгуулна. Аграрна реформо бэелүүлхэ бригадын хүтэлбэрээр тараашад хадаа помещигүүдэй гэмтэ ябадалые элирүүлжэ, гэм хэгшэдые арадай сүүдтэ үгэнэ.

Аграрна реформын табадахи шата ДРВ-дэ 5 миллион 780 мянган хүнтэй 1680 тосхонуудта мүнөө бэелүүлэгдэжэ дүүрэхэтэй байна. 192 мянга шахуу гектар газар, 10 мянган хүдэлмэриин мал, 1 миллион 138 мянган хүдөө ажахын зэр зэмсэг, помещигүүдэй 85600 гэр эдэ районуудай тараашад абаа. Реформо хаа хаанагүй тараашадай угаа ехэ ажалай ба политическэ дэбжэлтэ үүсхэнэ. Табадахи шатын аграрна реформын бэелүүлэгдэһэн гү, али бэелүүлэгдэжэ байһан хүдөө нютагуудай тараашад үбэлэй үедэ тарилга амжалтатайгаар үнгэргөө. Зун хурааха рис гүрэнэй түсэбһөө гадуур 50 мянган мау газар тарияа.

Вьетнамай Демократическа Республикада аграрна реформо дүүргүүлжэ байна.

Ханой город

Ю. Грищенко.

Редакторай орло[...] О. ГОМБОЕ[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26 Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора — 52-74 отв. секретаря — 27-37 партийной жизни сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35[...] культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67 бухгалтерия 37-32 Для междугородных переговоров — 16.

— 00806. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР Зак. № 3912.